

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення міської ради
«08» лютого 2024 року
№ 37/VIII-17

ПРОГРАМА

економічного і соціального розвитку
Чернігівської міської територіальної громади
на 2024 рік

Зміст

Паспорт Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік	3
Вступ	5
1. Аналіз економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади у 2023 році	6
1.1. Демографічна ситуація	6
1.2. Показники економічного і соціального розвитку територіальної громади	9
1.3. Проблемні питання територіальної громади та реалізовані заходи	23
2. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік	44
2.1. Безпека та цивільний захист населення	44
2.2. Житлово-комунальне господарство та благоустрій. Дорожнє господарство. Охорона навколишнього природного середовища	46
2.3. Містобудування. Житлове будівництво та забезпечення населення житлом	48
2.4. Підприємництво та надання адміністративних послуг	49
2.5. Міжнародні відносини та інвестиції	51
2.6. Енергозбереження	52
2.7. Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини	54
2.8. Діяльність підприємств комунальної форми власності	55
2.9. Транспорт і зв'язок	56
2.10. Підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика	58
2.11. Зайнятість населення та ринок праці	59
2.12. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення, у тому числі внутрішньо переміщених осіб. Компенсація за пошкоджене майно	60
2.13. Охорона здоров'я та демографічна ситуація	62
2.14. Освіта	63
2.15. Культурний простір та збереження культурної спадщини. Туризм	65
2.16. Фізична культура і спорт	67
3. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік. Бюджетно-фінансова політика	69
4. Додатки	70

Паспорт Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік

Назва програми	Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік
Підстава для розробки Програми	Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»
Замовник Програми	Чернігівська міська рада
Головний розробник Програми	Управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради
Відповідальні за виконання Програми	Структурні підрозділи міської ради, підприємства, установи та організації міста Чернігова
Мета Програми	Забезпечення комплексного відновлення територіальної громади, подолання негативних наслідків впливу російської збройної агресії, створення сприятливих умов для сталого розвитку громади, втілення на місцевому рівні державної політики розвитку громад і територій України, що досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу
Завдання Програми	Створення безпечного та комфортного середовища для мешканців, забезпечення життєдіяльності міста та ефективного управління міським господарством, в т. ч. в особливий період: <ul style="list-style-type: none"> - ефективне управління життєзабезпеченням міста в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів; - забезпечення територіальної оборони та цивільного захисту населення; - стабілізація економічного розвитку громади; - сприяння ефективному використанню економічного та людського потенціалу громади; - відновлення і розвиток житлово-комунального господарства та інфраструктури міста, благоустрою; - наповнення бюджету громади; - оптимізація та підвищення рівня ефективності використання енергоресурсів; - промоція туристичного потенціалу Чернігова – стійкого міста; - розвиток людського капіталу.

Термін реалізації Програми	2024 рік
Основні джерела фінансування заходів Програми	-бюджет Чернігівської міської територіальної громади; -державний бюджет; -власні кошти підприємств, установ та організацій; -інші джерела, не заборонені діючим законодавством.
Система організації контролю за виконанням Програми	Контроль за виконанням Програми здійснює постійна комісія міської ради з питань соціально-економічного розвитку, підприємництва, туризму та інвестиційної діяльності. Інформація про виконання Програми розміщується на веб-порталі Чернігівської міської ради

Вступ

Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік (далі – Програма) розроблена для забезпечення відбудови та подальшого розвитку територіальної громади міста в короткостроковій перспективі. Пріоритетні заходи на 2024 рік – забезпечення життєдіяльності міста, в тому числі в особливий період, з урахуванням безпекового аспекту, підтримки Збройних сил України, при забезпеченні повноцінного функціонування соціальної сфери, а також продовження відновлення пошкоджених об'єктів.

Законодавчим підґрунтям для розроблення Програми є стаття 143 Конституції України, стаття 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», Бюджетний кодекс України, постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету».

Програма розроблена за пропозиціями структурних підрозділів Чернігівської міської ради, комунальних підприємств, установ та організацій міста, з урахуванням особливих умов і наслідків, спричинених повномасштабним російським вторгненням на територію України в цілому та місто Чернігів зокрема.

Програма визначає сукупність взаємоузгоджених заходів щодо вирішення нагальних проблем та досягнення сталого розвитку Чернігівської міської територіальної громади у 2024 році.

Прогнозні показники Програми розраховані на основі аналізу економічної ситуації в Україні та у місті у поточному році, з урахуванням основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки», з використанням наявних статистичних даних та з урахуванням прогнозів і розрахунків структурних підрозділів і комунальних підприємств міської ради.

Окремо слід зазначити, що переважна більшість планових показників прийняті на основі відкритої інформації щодо макроекономічних прогнозів Міністерства економіки України, оскільки офіційні статистичні дані за 2022 рік та І півріччя 2023 року відсутні у зв'язку зі зміною термінів і переліку для формування аналітичної інформації, що пов'язано з введенням в Україні воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64.

1. Аналіз економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади у 2023 році

У зв'язку з призупиненням формування та оприлюднення статистичної інформації відповідно до Закону України від 03.03.2022 № 2115-XI «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни», наразі не є можливим проаналізувати окремі показники економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади за 2022 та 2023 роки на основі статистичних даних.

1.1. Демографічна ситуація

За інформацією, яка міститься в реєстрі територіальної громади міста Чернігова станом на 01.01.2022 кількість осіб, місце проживання яких зареєстровано у місті Чернігові, становила 276,3 тис. осіб; станом на 01.01.2023 – 275,97 тис. осіб. Спостерігається постійне скорочення зареєстрованого населення міста, так, станом на 01.07.2023 кількість осіб, місце проживання яких зареєстровано у місті Чернігові становить 275,19 тис. осіб.

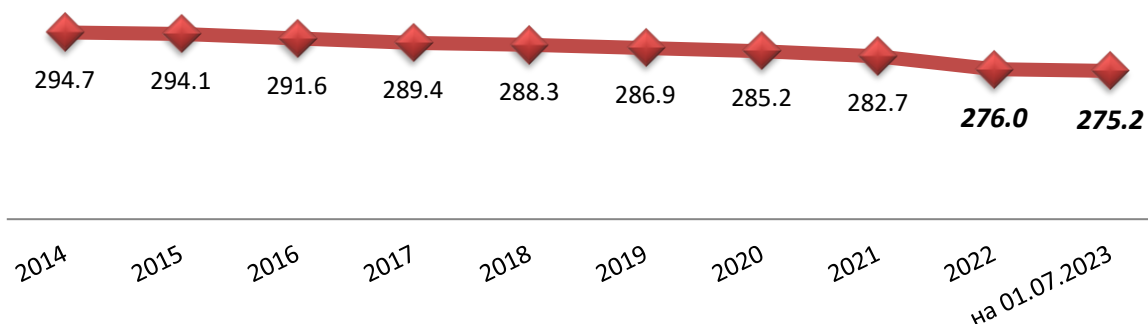

Рис. 1. Чисельність наявного населення на кінець періоду (до 2021 року), чисельність зареєстрованого населення на кінець періоду (з 2022 року), тис. осіб

За 6 місяців 2023 року в місті народилось 598 малюків, що на 18% більше ніж за відповідний період минулого року; померло 1 831 особа, що на 28% менше ніж за відповідний період минулого року. Природне скорочення населення склало 1 233 особи.

Таблиця 1. Динаміка основних показників відтворення населення у м. Чернігові

Роки	Народжених, осіб	Померлих, осіб	Природний приріст (скорочення), осіб
2014	2 684	3 655	-971
2015	2 517	3 467	-950

2016	2 474	3 545	-1 071
2017	2 251	3 501	-1 250
2018	2 147	3 615	-1 468
2019	1 900	3 674	-1 774
2020	1 846	4 066	-2 220
2021	2 162	4 647	-2 485
2022	1 080	4 336	-3 256
січень-червень 2023 року	598	1 831	-1 233

За інформацією управління охорони здоров'я Чернігівської міської ради основними причинами смертності серед населення міста у 2022 році є хвороби системи кровообігу (близько 61 % померлих) та новоутворення (14,5 %).

Таблиця 2. Смертність населення за основними причинами

Класи захворювань	Показник на 100 тис. населення		
	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Хвороби системими кровообігу	769,0	779,0	731,3
Злоякісні новоутворення	195,7	187,9	175,2
Хвороби органів дихання	91,2	137,0	162,5
Травми, отруєння, опіки	69,2	64,0	86,7
Хвороби органів травлення	49,0	49,0	51,1

Рис. 2. Смертність населення міста за основними причинами у 2022 році

У структурі населення міста переважають жінки. На початок 2022 року (останні статистичні дані) їх питома вага складала 54,4 %, а чоловіків – 45,6%.

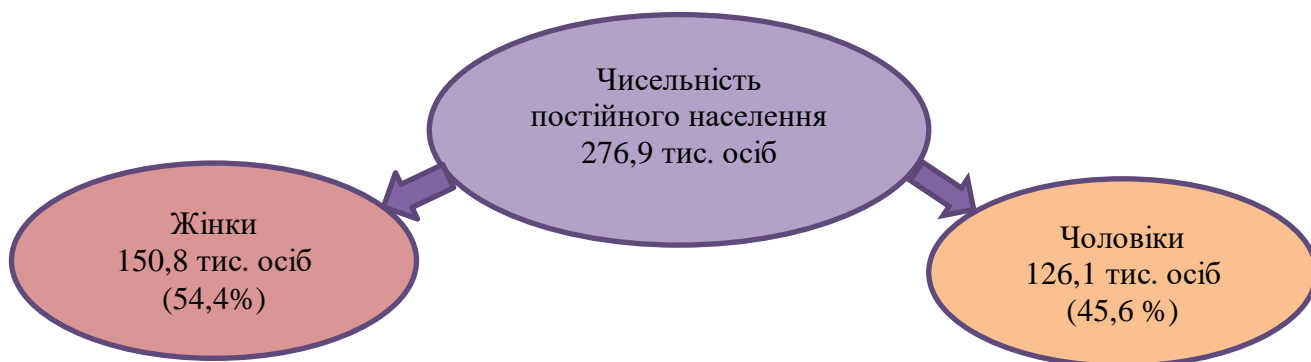

Рис. 3. Структура постійного населення міста за статтю станом на 01.01.2022 року

Місто Чернігів має регресивну вікову структуру населення (*частка працятьків децю більша, ніж частка дітей, через скорочення народжуваності та продовження тривалості життя*). На 1 січня 2022 року частка наймолодшого населення міста у віці 0–14 років становила 13,1 % загальної чисельності, частка населення віком 15–64 роки – 69,3%, частка осіб у віці 65 років і старше – 17,6%.

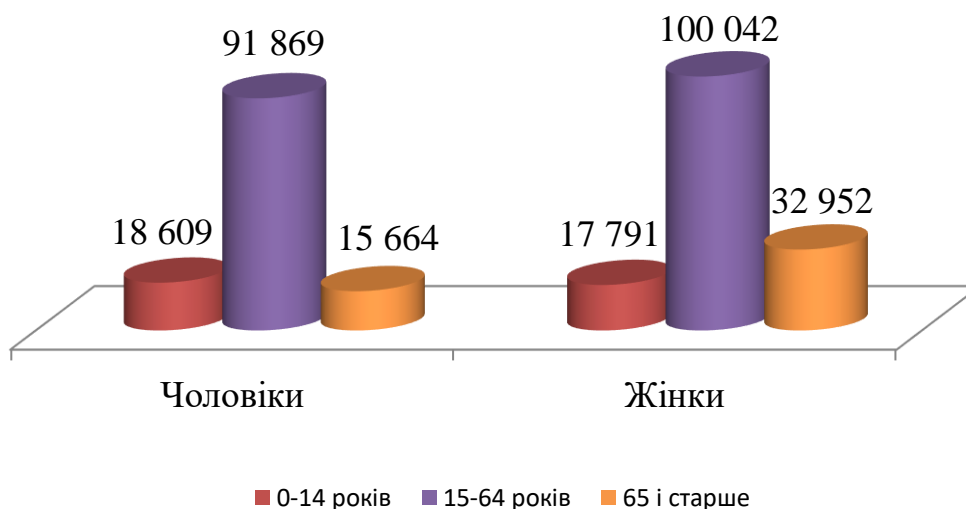

Рис.4. Структура постійного населення за статтю та основними віковими групами, осіб

Статистичні відомості щодо вікостатевої структури населення м. Чернігова за звітні періоди 2023 року наразі відсутні.

1.2. Показники економічного і соціального розвитку територіальної громади

За січень-вересень 2023 року до загального та спеціального фондів бюджету Чернігівської міської територіальної громади, враховуючи офіційні трансферти, зараховано 2 807,0 млн грн, що складає 102,9 % призначень звітного періоду з урахуванням змін, у тому числі: до загального фонду – 2 609,2 млн грн (98,6 % затвердженого показника січня-вересня 2023 року), до спеціального фонду – 197,8 млн грн (у 2,4 раза більше затвердженого показника звітного періоду).

Надходження власних та закріплених джерел доходів загального фонду бюджету Чернігівської міської територіальної громади у січні-вересні 2023 року склали 2 203,2 млн грн, що на 36,5 млн грн або 1,6 % менше затверджених призначень з урахуванням змін.

Обсяги надходжень відповідного періоду 2022 року перевищено на 461,8 млн грн або на 19,7 %, зокрема, через отримання у звітному періоді більшого обсягу надходжень власних та закріплених джерел доходів, зокрема, податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку, місцевих податків та зборів, неподаткових надходжень та міжбюджетних трансфертів тощо.

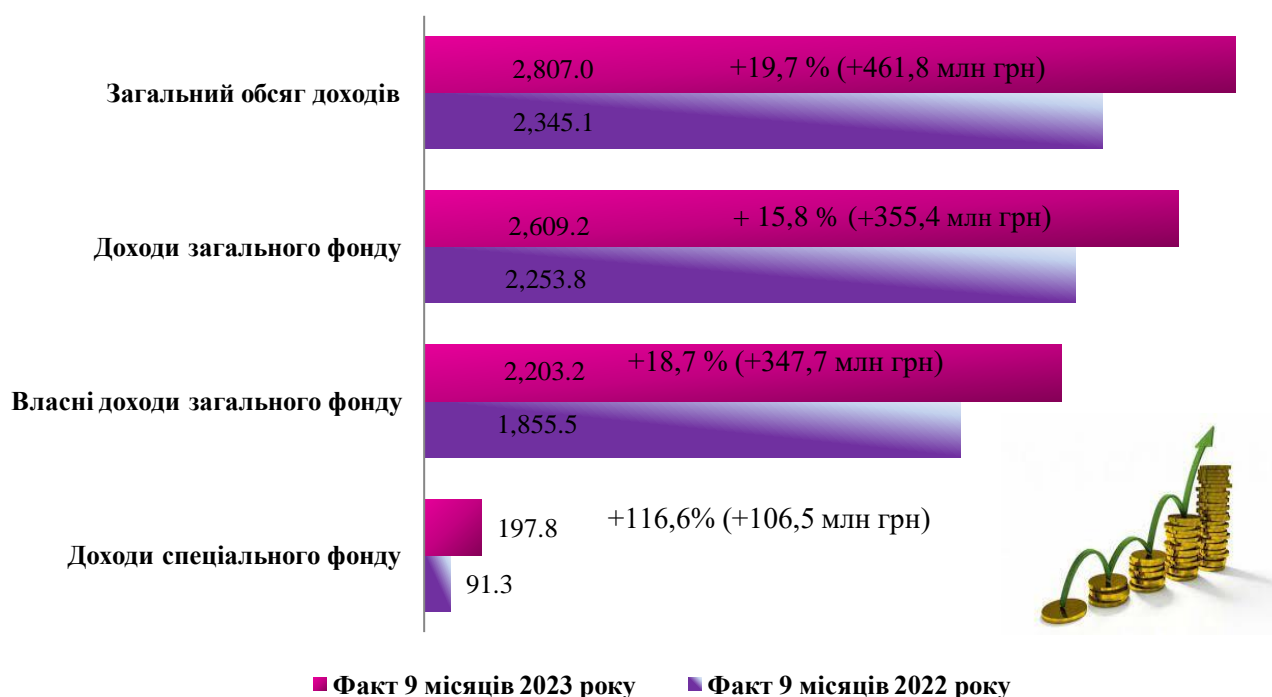

Рис.5. Динаміка обсягу доходів міського бюджету за 9 місяців 2022-2023 років, млн грн

Обсяг отриманих трансфертів збільшився на 3,8 % або 14,9 млн грн через отримання у звітному періоді субвенцій з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам, а саме субвенції з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей учасників бойових дій на

території інших держав, визначених у абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням у цих державах, визначених пунктом 7 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету; субвенції з місцевого бюджету на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи відповідно до пунктів 11 - 14 частини другої статті 7 або учасниками бойових дій відповідно до пунктів 19 - 21 частини першої статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету, субвенції з місцевого бюджету на проектування, відновлення, будівництво, модернізацію, облаштування, ремонт об'єктів будівництва громадського призначення, соціальної сфери, культурної спадщини, житлово-комунального господарства, інших об'єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення, за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету, тоді як у січні-вересні 2022 року таких міжбюджетних трансфертів не надходило. Крім того, у звітному періоді отримано більший обсяг іншої субвенції з загального фонду обласного бюджету, зокрема на пільгове медичне обслуговування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та на виконання доручень виборців депутатами обласної ради, на 0,9 млн грн або у 2,5 рази (1,5 млн грн проти 0,6 млн грн у відповідному періоді минулого року).

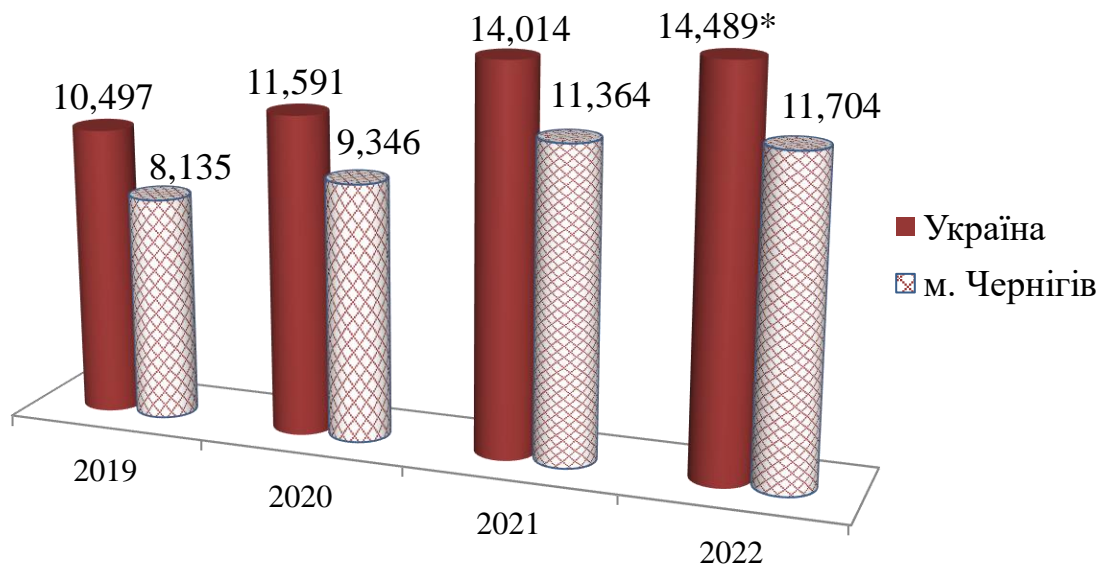
Одночасно обсяг освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам зменшився на 43,0 млн грн або 11,0 % (348,2 млн грн проти 391,2 млн грн у січні-вересні 2022 року), субвенції з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції – на 0,1 млн грн або 2,5 % (3,9 млн грн проти 4,0 млн грн у січні-вересні 2022 року), субвенції з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету – на 1,0 млн грн або на 41,1 % (1,5 млн грн проти 2,5 млн грн у січні-вересні 2022 року).

Згідно з останніми статистичними даними, номінальна середньомісячна заробітна плата штатних працівників в Чернігівській області станом на 01 лютого 2022 року склала 11 853 грн (+4 % до рівня 2021 року).

У зв'язку з відсутністю статистичних даних щодо середньомісячної заробітної плати у м. Чернігові у 2023 році, для підготовки Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік використовуються розрахункові дані, що базуються на аналітичних припущеннях (з урахуванням темпів росту, питомої ваги та інших розрахункових даних), даних Пенсійного фонду України, а також макроекономічних показників Міністерства економіки України та Національного банку України

За даними Пенсійного фонду України показник середньої заробітної плати в Україні, з якої сплачено страхові внески та яка відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» враховується для обчислення пенсій, у 2022 році становив – 14 489,00 грн, в I кварталі 2023 року – 12 954,12 грн, в I півріччі 2023 року – 13 768,40 грн.

Аналітичний показник середньої заробітної плати в м. Чернігові у 2022 році, прийнято з урахуванням відкритих даних Пенсійного фонду України, показників Національного банку України та Міністерства економіки України, та становить близько 11 704 грн.

*за даними Пенсійного фонду України

Рис. 7. Середньомісячна заробітна плата у м. Чернігові у 2022 році, грн

Для порівняння середня заробітна плата працівників комерційних комунальних підприємств Чернігівської міської ради у 2022 році становила 11 746,0 грн, в I кварталі 2023 року – 13 446,5 грн, в I півріччі 2023 року – 13 512,0 грн.

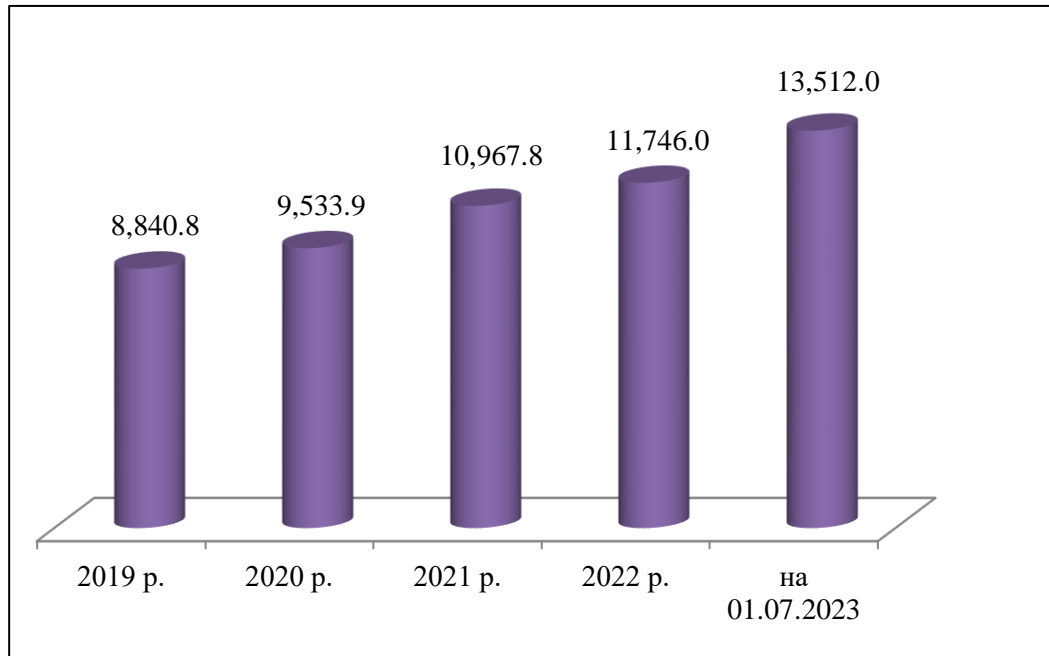

Рис. 8. Середньомісячна заробітна плата працівників комерційних комунальних підприємств Чернігівської міської ради, (грн)

У зв'язку з набранням чинності з 29.10.2022 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування служби зайнятості, соціального страхування на випадок безробіття, сприяння продуктивній зайнятості населення, у тому числі молоді, та впровадження нових активних програм на ринку праці» від 21.09.2022 р. № 2622-IX, формування аналітичної та статистичної інформації в Чернігівському обласному центрі зайнятості відбувається не в розрізі територіальних громад, а в розрізі адміністративно-територіальних одиниць – районів.

У Чернігівській філії Чернігівського обласного центру зайнятості протягом січня-вересня 2023 року отримували послуги 7 173 безробітних.

Кількість роботодавців, які співпрацювали з міським центром зайнятості протягом 9 місяців 2023 року, зменшилась порівняно з відповідним періодом 2022 року на 10,3% та становила 863 осіб (у січні-вересні 2022 року – 962 роботодавці). Кількість вакансій, що обліковувались протягом січня-вересня, зменшилась на 12,2 % (з 2 837 до 2 490 од.).

Навантаження на одну вакансію станом на 01.10.2023 склало 3 особи (1 631 безробітний на 646 вакансії).

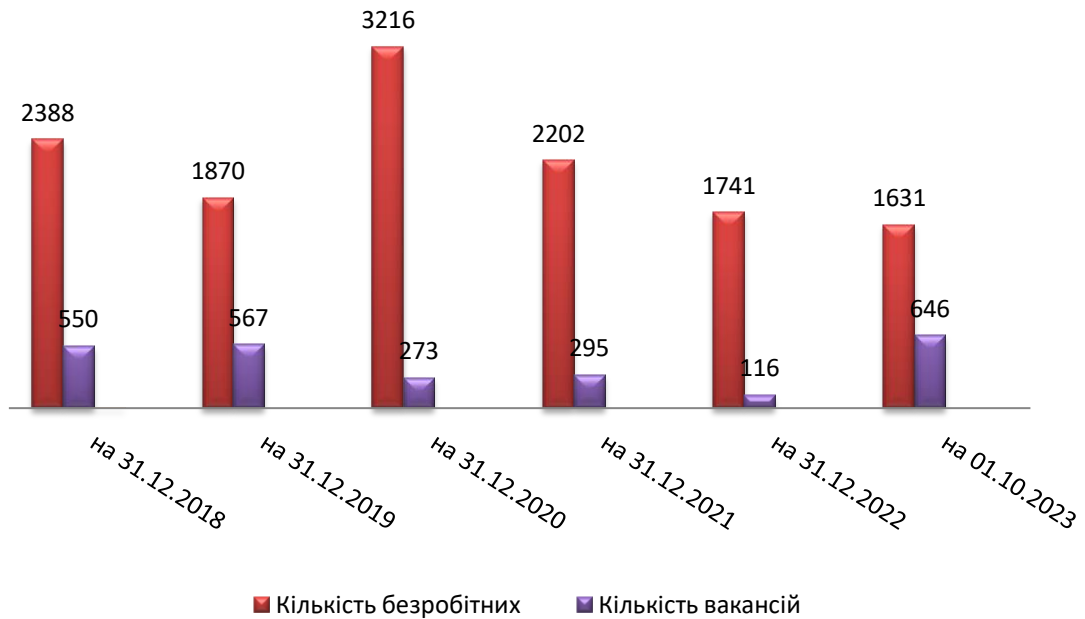

Рис. 9. Динаміка показників зареєстрованого безробіття у міському центрі зайнятості, осіб

Середній розмір заробітної плати у заявлених вакансіях у січні-вересні поточного року склав 9 132 грн, що на 4 % більше, ніж у відповідному періоді 2022 року.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2022 року №1041 «Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу Пенсійним фондом України» внесено зміни до постанов Кабінету Міністрів України щодо надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу, згідно з якими з 01 жовтня 2022 року виплату та з 01 грудня 2022 року призначення житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу здійснює Пенсійний фонд України.

Згідно з повідомленням Головного управління Пенсійного фонду України в Чернігівській області (лист від 06.10.2023 № 2500-0402-6/67026) облік субсидій для оплати житлово-комунальних послуг в розрізі територіальних громад не здійснюється.

За інформацією департаменту соціальної політики Чернігівської міської ради станом на 01.10.2023 призначено субсидії 18 093 домогосподарствам міста для оплати житлово-комунальних послуг під час опалювального сезону 2021/2022

років, з листопада 2023 року – 23 057 домогосподарствам. Загалом житловою субсидією у місті в 2022 році скористалося 28 751 домогосподарство. Для порівняння в опалювальному сезоні 2017/2018 років було призначено субсидії 74 330 домогосподарствам, що складало близько 70 % домогосподарств міста, в опалювальному сезоні 2021/2022 років – 30 195 домогосподарств або близько 33 % домогосподарств міста.

Загальна сума нарахованих житлових субсидій у 2022 році становить 223 225,0 тис. грн, у тому числі у жовтні-грудні 2022 року – 88 987,91 тис. грн.

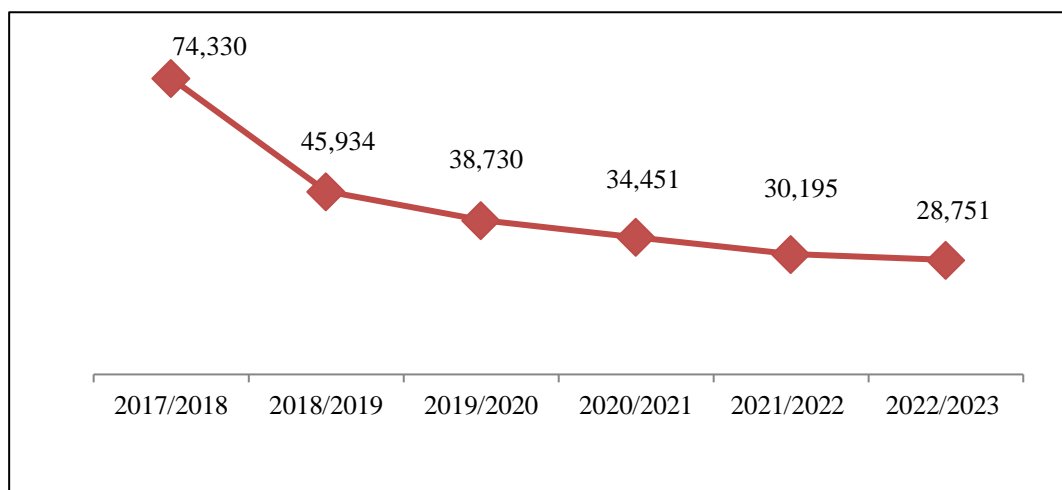

Рис. 10. Кількість отримувачів житлових субсидій у м. Чернігові в опалювальний сезон, домогосподарств

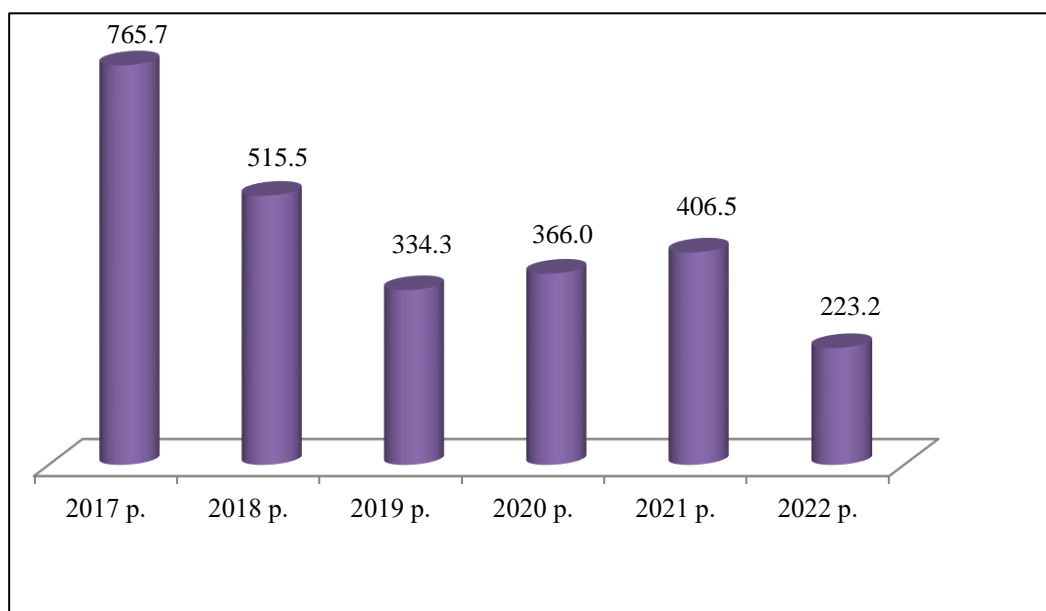

Рис. 11. Загальна сума нарахованих житлових субсидій домогосподарствам м. Чернігова, млн грн

Управлінням державного архітектурно-будівельного контролю Чернігівської міської ради у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України протягом 2022 року за заявами замовників будівництва на підставі актів готовності об'єктів до експлуатації, прийняті в експлуатацію закінчені будівництвом об'єкти – багатоповерхові багатоквартирні житлові будинки, шляхом видачі сертифікатів, загальною площею 59,2 тис. кв. м. За 9 місяців 2023 року прийняті в експлуатацію закінчені будівництвом об'єкти – багатоповерхові багатоквартирні житлові будинки загальною площею 31,1 тис. кв. м.

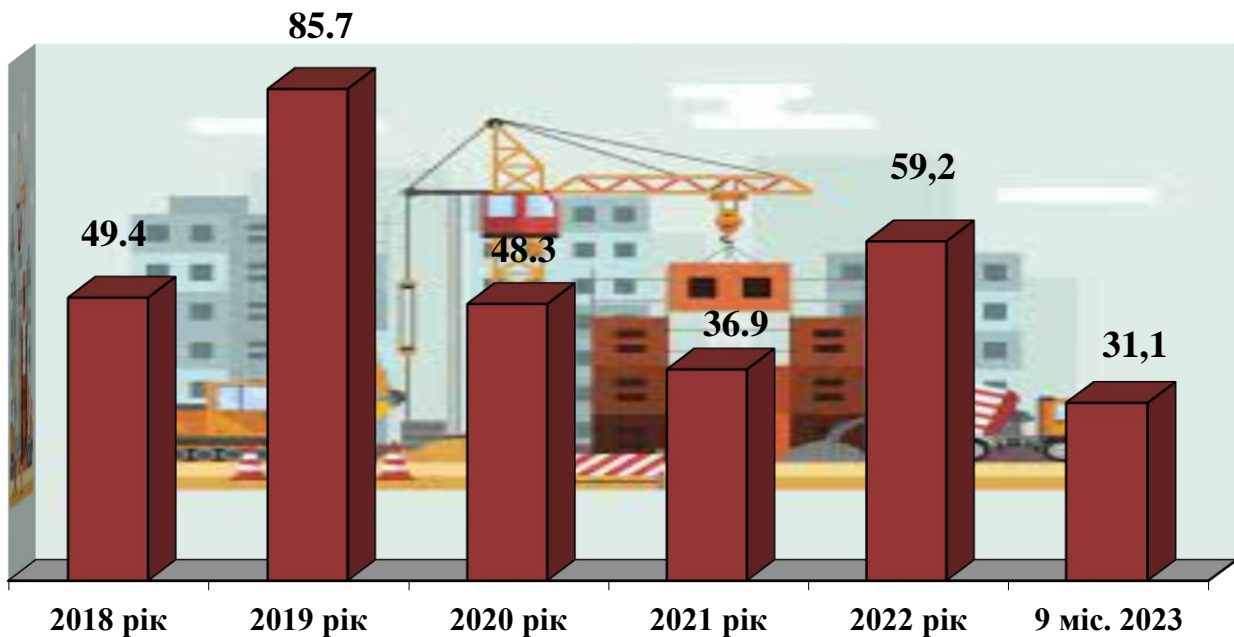

Рис.12. Динаміка введення в експлуатацію житла, тис. кв. м

Особливістю Чернігівської міської територіальної громади є наявність розвинутої мережі суб'єктів господарювання малого і середнього підприємництва, ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури.

Галузями, які визначають розвиток промислового виробництва та мають у галузевій структурі переробної промисловості найбільшу частку виробленої продукції, є виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (ТОВ «Пласт-Бокс Україна», ТОВ «ПЕТ Технолоджиз», ТОВ «УКРКОРД» та ін.), виробництво автотранспортних засобів та обладнання (ТОВ «Чернігівський автозавод», ТОВ «УКРКАРД», ТОВ «Чернігівський ковальський завод» та ін.), текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів (ПрАТ «ЧШФ «Елегант», ТОВ «Сівертекс», ВП «ТК-Стиль», ТОВ «Текстиль Контакт», ТОВ «Швейна фабрика «ГАЛАНТ», ПрАТ «ЧВФ «Берегиня» та ін.), а також виробництво харчових продуктів та напоїв (ТОВ «Чернігівський хлібокомбінат №2», ТОВ «Наша булочка», ТОВ «Абінбев Ефес Україна», ТОВ «Рошен Ексклюзив», ТОВ «ФАБРИКА ЗДОРОВО» та ін.).

В місті розвинене складське господарство, що забезпечує зберігання продукції, обслуговування галузей матеріального виробництва.

Разом з тим, переважна більшість суб'єктів господарювання, зареєстрованих у м. Чернігові, провадять свою діяльність у сферах торгівлі та надання послуг.

За оперативними даними станом на 01.10.2023 кількість економічно активних суб'єктів малого та середнього підприємництва збільшилась з початку року майже на 3 % і склала 18 398 суб'єктів господарювання, з них 1 716 – юридичні особи (на 5,6 % менше, ніж у попередньому році).

За даними Головного управління ДПС у Чернігівській області станом на 01.10.2023 у сфері малого та середнього бізнесу зайнято близько 41 тисячі осіб або близько 22 % працездатного населення міста. Обсяги реалізованої продукції цими підприємствами станом на 01.10.2023 становить близько 13 600,0 млн грн. Найбільше промислової продукції у місті виробляють підприємства переробної промисловості.

Кількість зареєстрованих фізичних осіб - підприємців склала 17 396 осіб, що порівняно з початком 2023 року на 5,2 % більше.

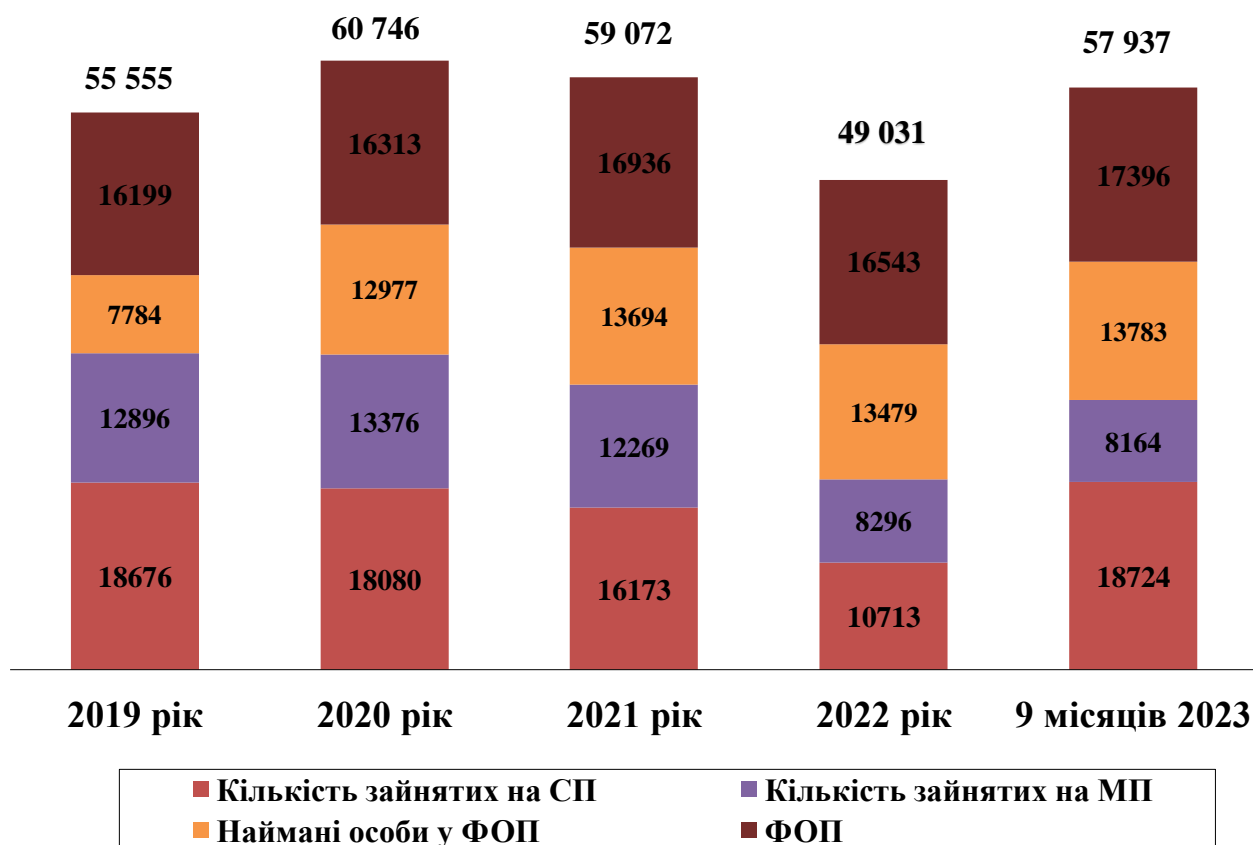

Рис. 13. Чисельність зайнятих у сфері малого та середнього бізнесу у м. Чернігів на кінець періоду, осіб

Надходження до міського бюджету від діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва склали 747,0 млн грн.

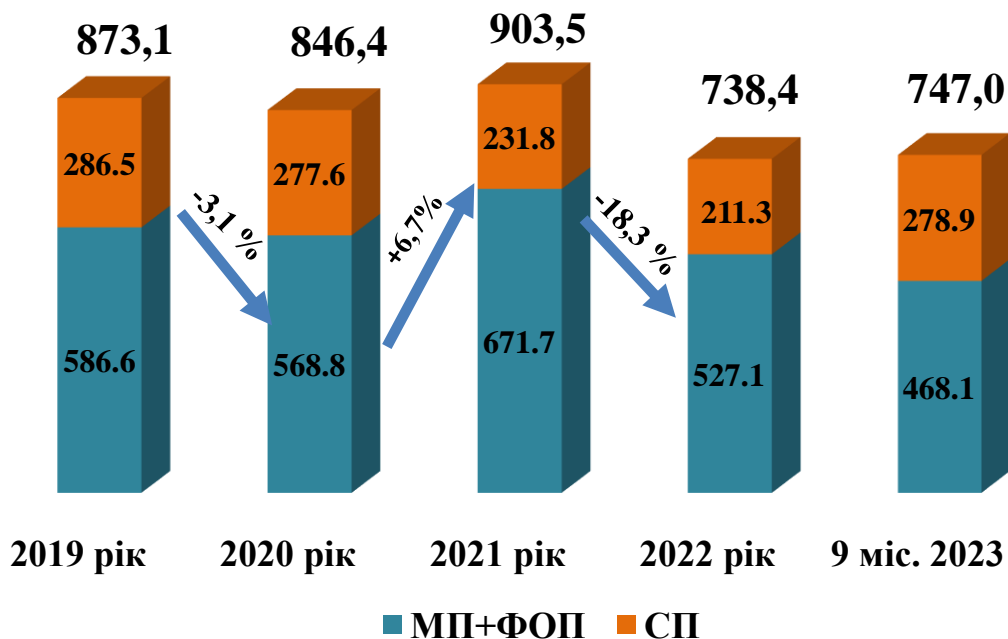

Рис. 14. Надходження до міського бюджету м. Чернігова за результатами діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва, млн грн

Станом на 01.10.2023 кількість осіб, що перебувають в трудових відносинах з суб'єктами малого та середнього підприємництва, становить близько 41 тис. осіб.

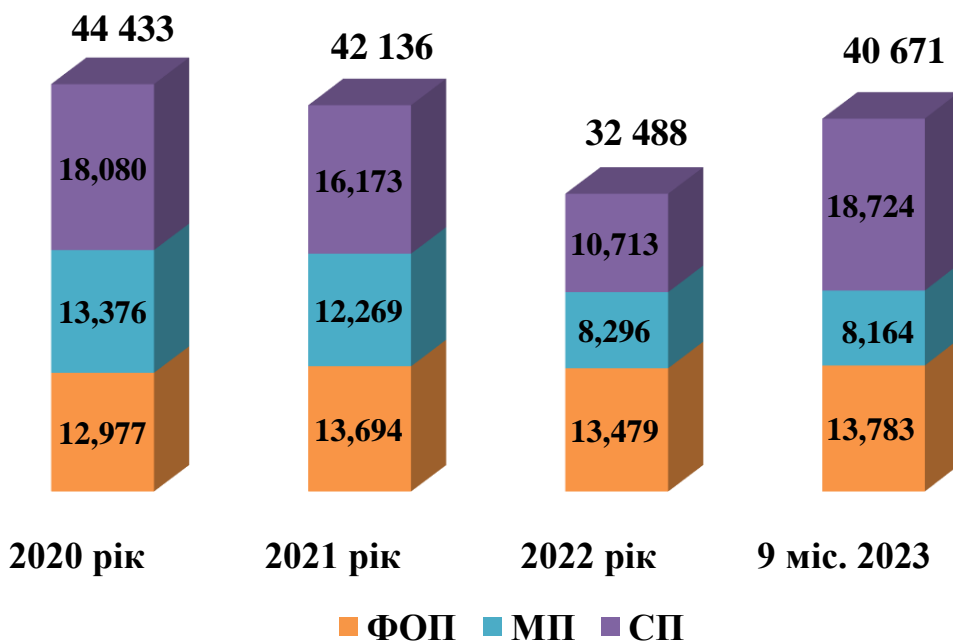

Рис. 15. Чисельність працівників, що перебувають в трудових відносинах з суб'єктами малого та середнього підприємництва, осіб

Відповідно до законів України від 03.03.2022 № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану та стану війни» та №2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» подання звітності з єдиного соціального внеску вимагається через 90 календарних днів після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни, інформація щодо кількості осіб, що перебувають у трудових відносинах з суб'єктами господарювання, може бути неповною.

Серед економічно активних суб'єктів господарювання м. Чернігова господарську діяльність здійснювали 20 комерційних та 7 некомерційних комунальних підприємств міської ради. З них дванадцять належать до житлово-комунальної сфери, шість до сфери охорони здоров'я, два – до торгівлі і послуг, два – до сфери культури, одне – до засобів масової інформації, одне – до спортивної галузі, одне будівельне, одне транспортне, одне створене для забезпечення громадського порядку та контролю за благоустроєм міста.

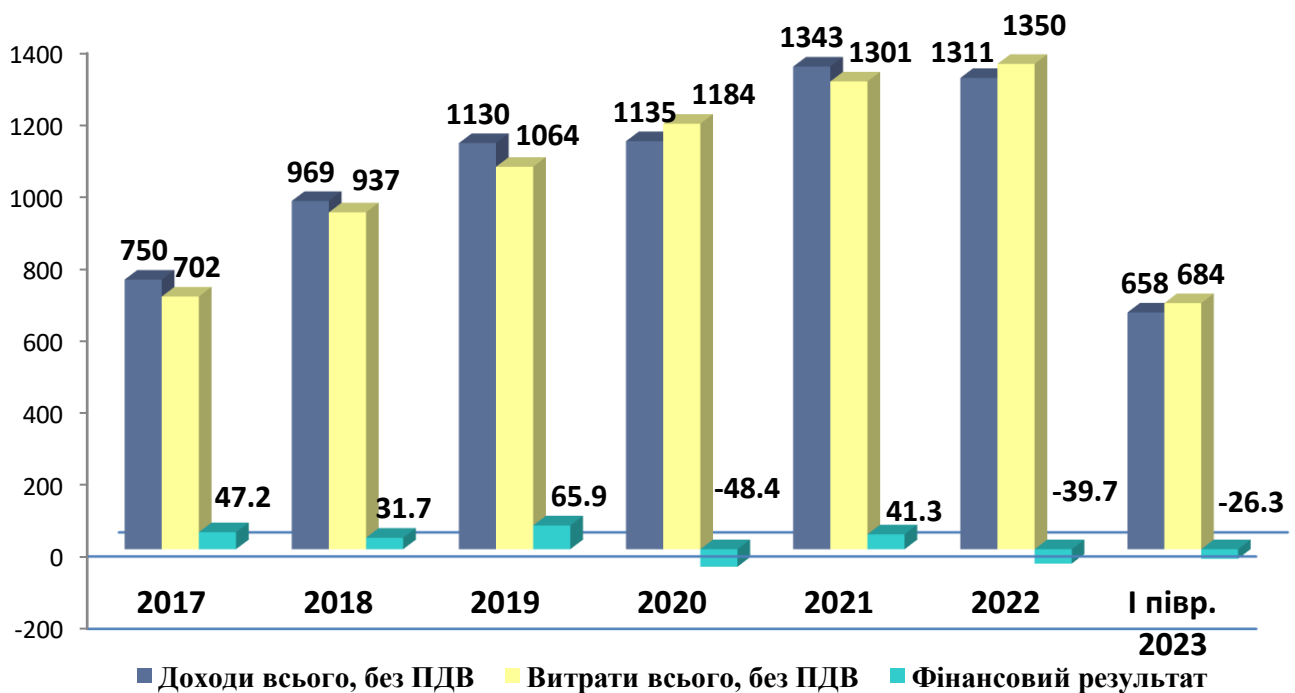

Рис. 16. Загальний фінансовий результат діяльності комерційних комунальних підприємств Чернігівської міської ради, млн грн

На формування загального облікового фінансового результату діяльності комерційних комунальних підприємств значний негативний вплив мало недоотримання доходів підприємствами через збиткові тарифи на житлово-комунальні, транспортні та інші послуги, які не переглядались підприємствами через зменшення платоспроможності споживачів в умовах воєнного стану.

Окрім того, значним негативним чинником, що погіршує загальний фінансовий результат діяльності комунальних підприємств міста, є нарахування курсових різниць, зумовлених наявністю довгострокової кредиторської заборгованості КП «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради (залучені кошти Міжнародного банку реконструкції та розвитку).

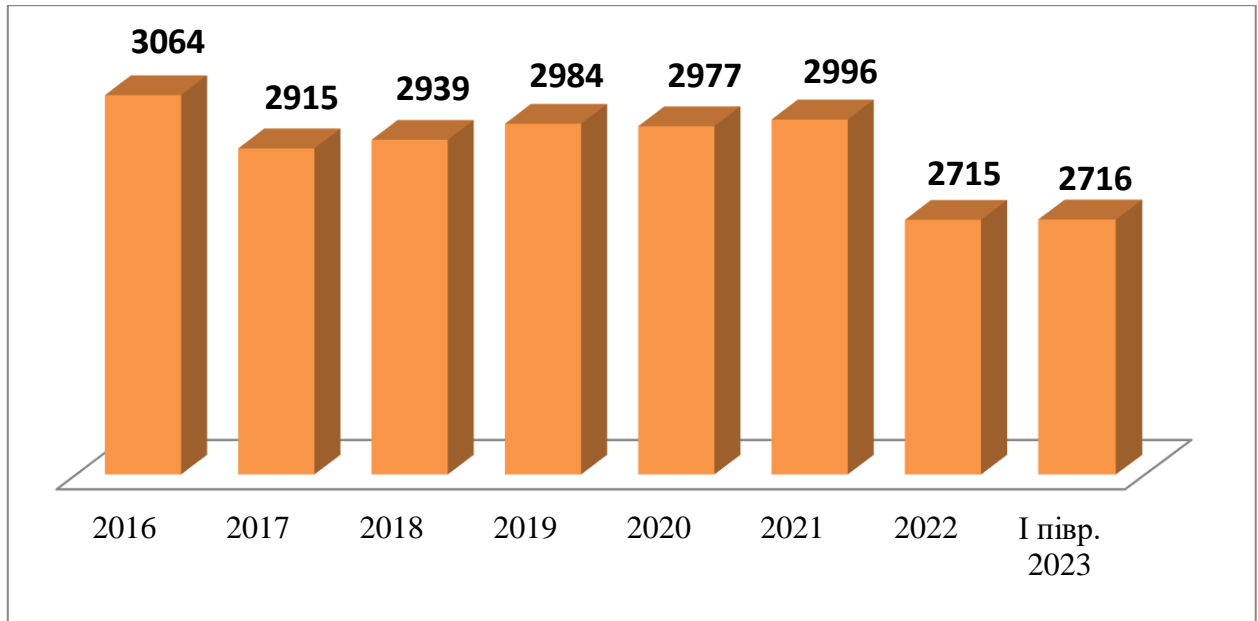

Рис. 17. Середньооблікова чисельність працівників комерційних комунальних підприємств міської ради, осіб

За інформацією управління транспорту, транспортної інфраструктури та зв'язку Чернігівської міської ради у 2022 році обсяг перевезення пасажирів автотранспортом, в порівнянні з 2021 роком суттєво зменшився та склав 10,1 млн пасажирів, що становить 76,9 % від показників 2021 року. Загальні обсяги здійснених міським електротранспортом пасажирських перевезень у 2022 році порівняно з 2021 роком також зменшилися і склали 14,7 млн пасажирів (62,4 % від показників 2021 року).

Таблиця 3. Основні показники перевезень вантажів та пасажирів суб'єктами господарювання м. Чернігова

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	I півр. 2023 року
Перевезено пасажирів автомобільним транспортом, млн осіб	26,2	15,9	13,1	10,1	8,6
Перевезено пасажирів електротранспортом, млн. осіб	39,5	22,0	23,6	14,7	10,5

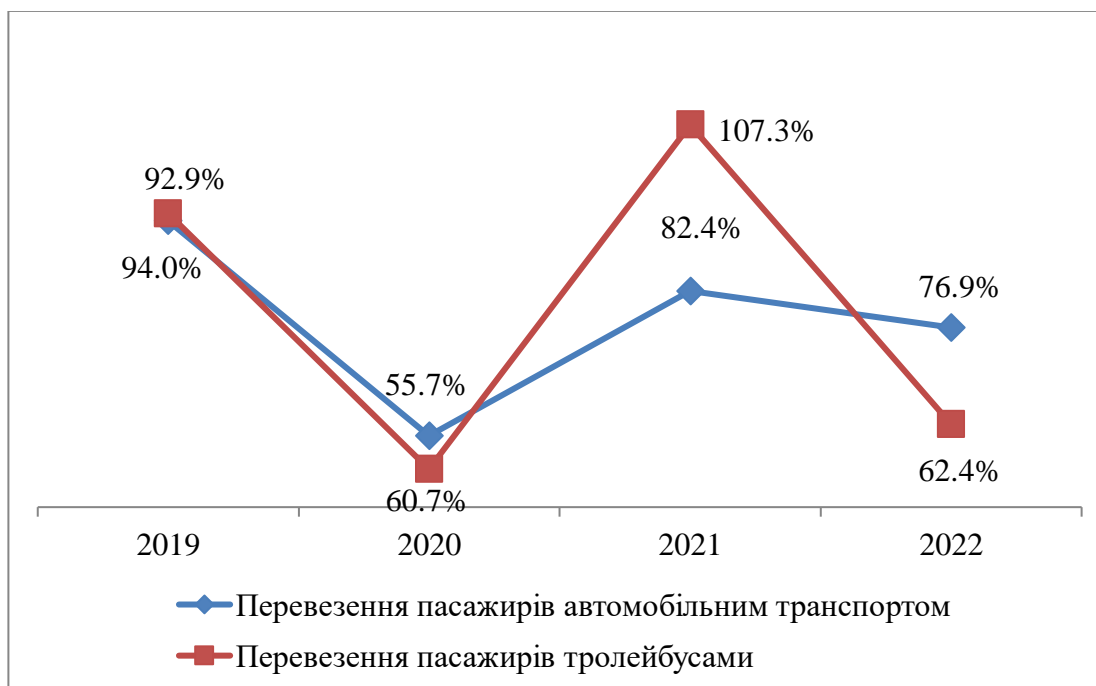

Рис. 18. Індекси перевезень пасажирів, % до попереднього року

У I півріччі 2023 року загальні обсяги пасажирських перевезень, здійснених як міським автотранспортом, так і міським електротранспортом, зросли і склали відповідно 8 637,9 тис. пасажирів (268% до I півріччя 2022 року) та 10 460,0 тис. пасажирів (202,9 % до відповідного періоду 2022 року). Таке зростання обумовлено відсутністю пасажирських перевезень в місті в період автивних бойових дій у I півріччі 2022 року та змінами в системі міських пасажироперевезень у 2023 році.

Рішенням Чернігівської міської ради від 30 вересня 2021 року № 11/VIII-3 прийнято Програму компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на 2022-2024 роки. Одночасно, рішенням міської ради від 30 вересня 2021 року № 11/VIII-4 прийнято Програму компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців міста Чернігова) на залізничному транспорті приміського сполучення на 2022-2024 роки. Дані Програми містять перелік найбільш соціально незахищених окремих категорій пасажирів, за перевезення яких у міському пасажирському і приміському залізничному транспорті здійснюються компенсаційні відшкодування перевізникам за рахунок бюджету Чернігівської міської територіальної громади.

Протягом січня-червня 2023 року було перевезено 7 181,0 тис. пасажирів пільгових категорій.

Компенсація перевізникам за перевезення пасажирів пільгових категорій в I півріччі 2023 року склала:

- електротранспортом – 25 500,0 тис. грн;
- залізницею – 136,0 тис. грн.

Крім того, з 2023 року відповідно до умов Програми розвитку громадського транспорту загального користування м. Чернігова на 2022-2024 роки (зі змінами та

доповненнями), затвердженої рішенням Чернігівської міської ради від 25.12.2021 № 13/VIII-2 (останні зміни – рішення міської ради від 31.07.2023 № 33/VIII-9), міським перевізникам автомобільним транспортом, з метою збільшення кількості рухомого складу на міських маршрутах загального користування та підвищення якості надання транспортних послуг, здійснюється компенсація шляхом здійснення оплати за надані транспортні послуги.

Станом на 01.10.2023 на виплати перевізникам за надані транспортні послуги з бюджету Чернігівської міської територіальної громади витрачено 38,0 млн грн.

Дошкільну освіту у місті забезпечує 52 заклади дошкільної освіти комунальної форми власності.

Відповідно до потреб громадян у місті створено різні типи закладів дошкільної освіти, а саме: 17 закладів – ясла-садки, 29 закладів – ясла-садки комбінованого типу, один заклад – компенсуючого типу, п'ять закладів – центри розвитку дитини.

Станом на 01.10.2023 відкрито 39 закладів дошкільної освіти (мають облаштовані укриття), в яких дошкільну освіту отримують 6 565 дітей. Відкрито 42 групи для дітей раннього віку. Не відновили свою діяльність 13 закладів дошкільної освіти міста.

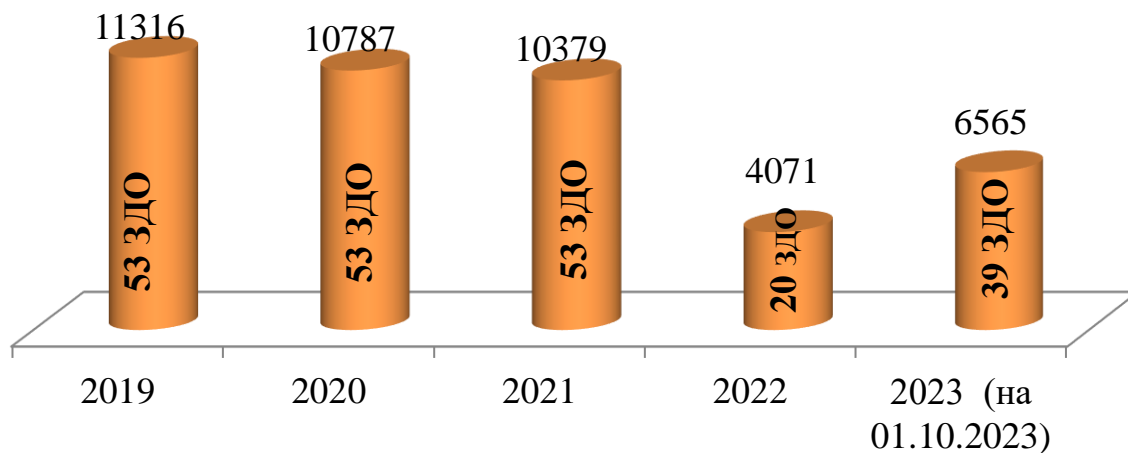

Рис. 19. Кількість здобувачів дошкільної освіти в освітніх закладах міської ради, осіб

У 2023/2024 навчальному році у 31 закладі загальної середньої освіти комунальної форми власності розпочали навчання 27 122 учні (на 4,2% менше, ніж у 2022/2023 навчальному році), з них першокласників – 2 348 осіб.

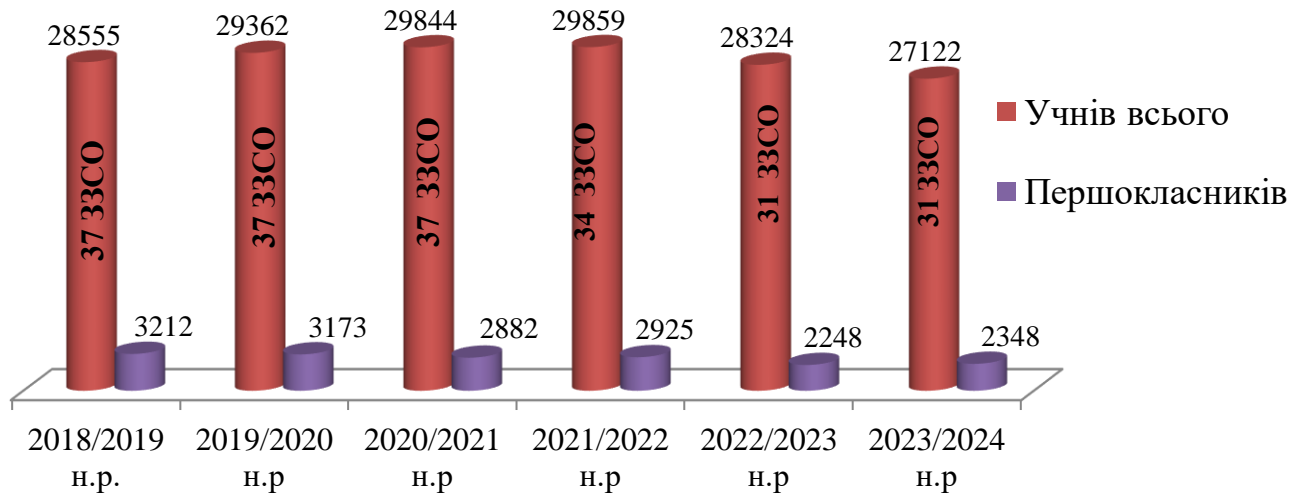

Рис. 20. Кількість здобувачів загальної середньої освіти в освітніх закладах міської ради, осіб

У червні 2022 року рішеннями Чернігівської міської ради були ліквідовані 2 заклади загальної середньої освіти та 2 заклади дошкільної освіти.

1.3. Проблемні питання територіальної громади та реалізовані заходи

Основними проблемними питаннями у відновленні та економічному і соціальному розвитку Чернігівської міської територіальної громади є:

- демографічна криза – зменшення кількості, як за рахунок природного, так і механічного руху населення, дисбаланс за віковою структурою наявного населення міста;
- нестабільна безпекова ситуація через наближеність до кордонів з країнами-агресорами;
- підвищені ризики втрат цивільного населення, руйнувань об'єктів критичної, соціальної інфраструктури, житлового фонду;
- суттєвий рівень пошкоджень наявних у місті об'єктів соціальної, критичної інфраструктури, житлового фонду, зокрема приватної забудови, та, відповідно, необхідність відновлення цих об'єктів;
- припинення та / або скорочення діяльності частини суб'єктів господарювання міста через знищення або пошкодження виробничих потужностей внаслідок російської військової агресії, ресурсні проблеми, а також відсутність дієвих механізмів відшкодування суб'єктам господарювання понесених втрат;
- порушення логістичних ланцюгів та втрата традиційних ринків збуту;
- зниження рівня реальної заробітної плати внаслідок інфляційних процесів;
- відтік трудових ресурсів, а також мобілізація військовозобов'язаних працівників;
- забезпечення адаптації внутрішньопереміщених осіб, включаючи необхідність допомоги у забезпеченні житлових, фінансових, соціальних та інших потреб;
- жорстка конкуренція в залученні інвестицій на національному та міжнародному рівні.

На вирішення цих та інших проблем спрямовані основні завдання та заходи цільових бюджетних програм та програм економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади.

Інформація щодо реалізованих заходів у сферах життєдіяльності міста у поточному році наведена нижче.

Забезпечення територіальної оборони

З метою забезпечення заходів безпеки та захисту населення Чернігівської міської територіальної громади та територіальної оборони у 2023 році діяли такі міські цільові програми:

✓ Програма підготовки територіальної оборони та підготовки населення м. Чернігова до участі в русі національного спротиву на 2022 – 2023 роки.

Виконання визначених Програмою заходів сприяло набуттю мешканцями м. Чернігова готовності та здатності до виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

На реалізацію було виділено субвенції з бюджету Чернігівської міської територіальної громади у розмірі 2 242 тис. грн.

✓ Програма шефської допомоги військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту та Державної прикордонної служби України, які розташовані на території м. Чернігова, на 2023 рік.

Програма розроблена з метою піднесення престижу військової служби, сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності держави, розв'язання соціально-побутових проблем, задоволення культурних і духовних потреб військовослужбовців, налагодження ефективного цивільно-військового співробітництва.

На реалізацію було виділено субвенції з бюджету Чернігівської міської територіальної громади у розмірі 26 300 тис. грн.

✓ Програма забезпечення громадської безпеки та правопорядку на території м. Чернігова на 2023 рік.

При виконанні програми реалізовувались такі заходи:

- стабілізація криміногенної ситуації в місті шляхом створення атмосфери суспільної нетерпимості до злочинності;
- підвищення оперативності реагування на вчинені правопорушення та їх виявлення шляхом удосконалення технічних засобів контролю за ситуацією в громадських місцях;
- захист життя, здоров'я, честі та гідності осіб, їх майна від злочинних посягань;
- мінімізація впливу злочинності на неповнолітніх та молодіжне середовище;
- зменшення поширення наркозлочинності та пияцтва на території міста;
- покращення результатів роботи з охорони публічного порядку, попередження правопорушень, протидії рецидивній та побутовій злочинності.

На реалізацію було виділено субвенції з бюджету Чернігівської міської територіальної громади у розмірі 250 тис грн.

Житлово-комунальне господарство, охорона навколишнього природного середовища, будівництво, ремонт та утримання автомобільних доріг

Внаслідок військової агресії російської федерації на території України, зокрема, у місті Чернігові, шляхом нанесення ракетних та авіаційних бомбардувань було завдано значної шкоди об'єктам критичної інфраструктури і функціонування систем життєзабезпечення міста.

У 2023 році тривають заходи щодо ліквідації наслідків російської військової агресії та забезпечення належного функціонування зазначених об'єктів, зокрема, протягом 1 півріччя цього року були виконані наступні заходи:

1. Проведення коригування проєктної документації на реконструкцію пошкоджених будівель столярного цеху та котельні (з заміною теплотехнічного обладнання та зовнішніх теплових мереж) КП «Спеціалізований комбінат комунально-побутового обслуговування» Чернігівської міської ради.

2. Проведення робіт КП «Чернігівводоканал» Чернігівської міської ради по реконструкції системи повітрязабезпечення каналізаційних очисних споруд.

3. Проведення обстеження технічного стану пошкоджених в результаті військових дій об'єктів вулично-дорожньої мережі:

- мосту по вул. Кільцева через р. Стрижень;
- мосту по вул. Курсанта Єськова через р. Стрижень;
- перехрестя вул. Малиновського з вул. Шевченка.

4. Проведення аварійно-відновлювальних робіт житлових будинків в м. Чернігів, пошкоджених в результаті військових дій, після зміни проєктних рішень:

- капітальний ремонт 43 житлових будинків;
- реконструкція 4 житлових будинків.

5. Проведення капітального ремонту (аварійно-відновлювальних робіт) системи відеоспостереження в м. Чернігів, пошкоджених в результаті військових дій:

- на перехресті вул. 1-го Травня (рішенням Чернігівської міської ради від 21 лютого 2023 року № 29/VIII-7 «Про перейменування вулиць у місті Чернігові» вулиця 1-го Травня перейменована на проспект Михайла Грушевського) та вул. Кільцева (встановлено 6 камер відеоспостереження);
  - на перехресті вул. Цюлковського та вул. Івана Мазепи (встановлено 4 камери відеоспостереження);
  - на перехресті вул. Шевченка та вул. Малиновського (встановлено 4 камери відеоспостереження);
  - по просп. Миру на виїзді з міста Чернігів в напрямку міста Київ (встановлено 4 камери відеоспостереження);
  - по просп. Миру на виїзді з міста Чернігів в напрямку селища міського типу Ріпки (встановлено 16 камер відеоспостереження).

6. Проведення ремонтів житлового фонду м. Чернігова, у тому числі заміна вікон у 36 будинках.

7. Виконання заходів Програми підготовки територіальної оборони та підготовки населення м. Чернігова до участі в русі національного спротиву на 2022-2025 роки, затвердженої у новій редакції відповідно до рішення Чернігівської міської ради від 01 червня 2023 року № 32/VIII-2, таких, як:

- облаштування найпростіших укриттів (придбання 1 акумуляторної батареї та 3 джерел безперебійного живлення);
- підключення резервного живлення об'єктів критичної інфраструктури міста;
- інші заходи з територіальної оборони.

Також виконані наступні роботи, спрямовані на задоволення потреб населення у наданні житлово-комунальних послуг належної якості, розвиток інфраструктури міста, забезпечення безпечного руху транспортних засобів міськими автомагістралями, підтримання та покращання екологічної ситуації на території міста:

- ✓ здійснено реконструкцію водопроводу по вулиці Любецька від вул. Мазепи до вул. Ріпкинська в м. Чернігів протяжністю 1,176 км (діаметр труби 350 мм);
- ✓ здійснено реконструкцію водопроводу по вулиці Любецька від вул. Ріпкинська до вул. Широка в м. Чернігів протяжністю 0,687 км (діаметр труби 350 мм);
- ✓ виготовлено проектну документацію на реконструкцію ділянки зливової каналізації від буд. № 271В до просп. Миру в м. Чернігів;
- ✓ здійснено капітальний ремонт покрівлі та вхідних груп житлового будинку по вул. Льотна, 11 в м. Чернігів;
- ✓ відбулось розширення території міського кладовища «Яцево» в м. Чернігові;
- ✓ в рамках Концепції розвитку озеленення м. Чернігова на 2021-2025 роки: висаджено 303 дерева, 166 кущів та квітів у термочаші в кількості 453 штуки; улаштовано квітників багаторічних та однолітників загальною площею 110 кв.м та 2060 кв.м відповідно; улаштовано газонів загальною площею 1710 кв.м; знесено окремих засохлих та пошкоджених дерев у кількості 959 одиниць;
- ✓ виконано поточний ремонт та технічне обслуговування мереж зовнішнього освітлення міста: ремонт 239 світильників, заміна 373 світильників та 2813 ламп, заміна 15,82 км повітряних ліній, заміна 23 залізобетонних та 8 металевих опор;
- ✓ придбано обладнання для облаштування дитячо-спортивного майданчику на пустирі біля будинку по вул. 1-ої Танкової бригади, 8 в м. Чернігів;
- ✓ Придбано меморіальний пам'ятник «ГОТОВІ ДО СПРОТИВУ».

Містобудування. Житлове будівництво та забезпечення населення житлом

За оперативною інформацією у I півріччі 2023 року в м. Чернігові прийняті в експлуатацію закінчені будівництвом об'єкти – багатоповерхові багатоквартирні житлові будинки загальною площею 8,3 тис. кв. м житла та заплановано ввести в експлуатацію до кінця року 45,8 тис. кв. м житла.

На виконання Програми містобудівної діяльності у м. Чернігові на 2021-2023 роки був розроблений проєкт містобудівної документації «Внесення змін до Генерального плану м. Чернігова» та плану зонування території міста (зонінгу). Але у зв'язку з російською збройною агресією проти України, основні зусилля управління архітектури та містобудування були направлені на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 19.04.2022 року № 473 «Про виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд».

Наразі основна робота спрямована на комісійне обстеження приватних житлових будинків, пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

У 2023 році станом на 01.09.2023 зафіксовано 249 пошкоджених приватних житлових будинків, з них:

- підлягають відновленню в рамках поточного ремонту – 187 од.;
- підлягають відновленню в рамках капітального ремонту – 54 од.;
- не підлягають відновленню (зруйновані) - 8 од.

Станом на 01.10.2023 всього зафіксовано пошкоджених внаслідок військових дій 3 193 приватних будинків.

На облік громадян, що потребують житла для тимчасового проживання, поставлено 292 сім'ї, житло яких знищено або пошкоджено внаслідок російської збройної агресії, що призвело до неможливості його використання за призначенням, з яких виявили бажання отримати модульні будинки 181 сім'я.

Включено до фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, 186 кімнат у гуртожитках освітніх закладів, а саме: Державного професійно-технічного навчального закладу «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування», Державного професійно-технічного навчального закладу «Чернігівський професійний будівельний ліцей», Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. К. Д. Ушинського, Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, що заселяються зазначеною вище категорією громадян, яка стала на відповідний облік. Заселитись до гуртожитків виявили бажання 68 сімей внутрішньо переміщених осіб.

Підприємництво та надання адміністративних послуг

З початком війни 24 лютого 2022 року внаслідок бойових дій бізнес міста Чернігова зазнав значних втрат, зруйнована та пошкоджена суттєва частина виробничих потужностей підприємств.

На кінець 2022 року для фіксації відомостей щодо збитків втраченого, знищеного або пошкодженого внаслідок російської агресії майна, від підприємств м. Чернігова подано 166 заяв та 200 заяв від фізичних осіб-підприємців.

Розпорядженням міського голови від 09.03.2023 № 42-р (зі змінами) було створено комісію з обстеження будівель та споруд, які належать суб'єктам господарювання, пошкоджених внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Комісія проводить комісійне обстеження пошкоджених будівель та споруд за зверненнями (заявами) суб'єктів господарювання та забезпечує внесення інформації про пошкоджені будівлі та споруди згідно зі складеними актами про комісійне обстеження пошкоджених об'єктів нерухомості до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

Станом на 01.10.2023 обстежено 195 об'єктів, які були пошкоджені внаслідок збройної агресії Російської Федерації по 59 суб'єктах господарювання. За результатами обстеження складено та занесено до Реєстру пошкодженого та знищеного майна 205 Актів комісійного обстеження, з них:

- 68 об'єктів мають категорію пошкоджень I.a «Наявні незначні пошкодження несучих та огорожувальних конструкцій, але без порушення вимог щодо механічного опору та стійкості за граничним станом першої та другої групи пошкоджено до 20%»;

- 43 об'єктів мають категорію пошкоджень I.b «Наявні незначні пошкодження несучих та огорожувальних конструкцій, але без порушення вимог щодо механічного опору та стійкості за граничним станом першої та другої групи пошкоджено на 21-40%»;

- 71 об'єктів мають категорію пошкоджень II «Наявні пошкодження несучих та огорожувальних конструкцій (категорій відповідальності конструкцій А та Б), ступінь та характер яких свідчить про необхідність виконання робіт щодо часткового демонтажу частин об'єкта або його окремих конструкцій, підсилення об'єкта або його окремих несучих та огорожувальних конструкцій пошкоджено на 41-80%»;

- 13 об'єктів мають категорію пошкоджень III «Об'єкт непридатний для використання за цільовим призначенням, повністю втратив свою економічну цінність, наявні пошкодження несучих та огорожувальних конструкцій, ступінь та характер яких свідчить про небезпеку аварійного обвалення об'єкта (зруйновані об'єкти) пошкоджено на 81-100%».

З метою підтримки суб'єктів господарювання міста, що постраждали внаслідок ракетного обстрілу 19 серпня 2023 року було організовано зустріч щодо

можливості відновлення та розвитку бізнесу в рамках грантової програми МОМ (Міжнародної організації з міграції) для постраждалих від війни мікро- та малих підприємств в Україні, в результаті якої підприємці міста отримали можливість залучення грантових коштів, в тому числі на відновлення діяльності після спричинених ракетним обстрілом руйнувань.

У державній програмі підтримки економіки України шляхом надання мікрогрантів на створення або розвиток бізнесу в I півріччі 2023 року взяли участь 63 роботодавці м. Чернігова та отримали кошти в розмірі до 250 тис. грн. Згідно з умовами договорів мікрогранту роботодавці повинні сумарно створити 120 нових робочих місць протягом шести місяців з дати зарахування коштів на рахунок отримувача. Допомогу для придбання нового сучасного обладнання, сировини, для оплати послуг маркетингу та реклами, оплати аренди та ін. отримали як новостворені, так і працюючі підприємства міста.

З урахуванням особливостей режиму воєнного стану, проводиться постійна робота щодо актуального функціонування та інформаційного наповнення Порталу адміністративних послуг м. Чернігова <https://www.admincher.gov.ua>; удосконалення серверної програми АСКОД та захисту локальної мережі від зовнішніх загроз; запровадження спрощеного механізму обміну інформацією; застосування електронного документообігу в сфері надання адміністративних послуг; впровадження сучасних електронних сервісів, що дозволяє проводити онлайн-реєстрацію в електронній черзі, отримувати консультації з питань надання адміністративних послуг в режимі онлайн, проводити онлайн-обмін інформацією з суб'єктами надання адміністративних послуг тощо.

З метою спрощення отримання державних послуг, надання інформаційної та консультаційної підтримки суб'єктам підприємництва на Порталі розміщені посилання на платформи: Гід з державних послуг <https://guide.diia.gov.ua/> та Дія. Бізнес <https://business.diia.gov.ua/>.

Міжнародні відносини та інвестиції

В рамках активізації міжнародних відносин для залучення допомоги партнерів за період війни було реалізовано ряд економічних, соціальних, гуманітарних та культурних проєктів спільно з містами-партнерами та міжнародними організаціями.

Зокрема, були укладені меморандуми з громадською організацією «Розвиток громадянських компетентностей в Україні» щодо реалізації Швейцарського-українського проєкту для розвитку демократичної освіти; Кімонікс Інтернешнл Інк. / Фондом «Партнерство за сильну Україну»; «Відділенням Польської Гуманітарної Акції в Україні» (Польська Гуманітарна Акція, ПГА) щодо поліпшення роботи установ, підприємств громади м. Чернігова по напрямкам освіти, охорони здоров'я, інших напрямлень, зокрема в частині проведення відновлювальних, ремонтних та інших необхідних робіт будівель, приміщень установ громади у м. Чернігові.

Була проведена робота з налагодження взаємодії з муніципалітетами інших держав та відбулося підписання угод про партнерство з містами Лаппеенранта (Фінляндія), Реймс (Франція) та Аахен (Німеччина). Угоди про партнерство з містами Реймс та Аахен були укладені за сприяння українських діаспор за кордоном, а саме спілки «Українці в Аахені» та «Українці в Реймсі».

В рамках укладеної угоди про партнерство з містом Аахен:

- було розпочато співпрацю з Аахенським університетом щодо створення дизайн-плану парків, скверів в тих місцевостях Чернігова, де цього воно потребує;
- проведено перемовини щодо можливості поставлення транспортної техніки.

В рамках укладеної угоди про партнерство з містом Реймс:

- заплановано культурний проект, в рамках якого чернігівські діти віком від 13 до 15 років, які внаслідок російсько-української війни втратили одного з батьків, вирушать на відпочинок до міста Реймс для реабілітації та відпочинку;
- започаткована співпраця з Реймським підприємством з водопостачання та КП «Чернігівводоканал» у сфері водопостачання;
- запланована співпраця з музеями Реймса та Чернігова у сфері збереження спадщини та створення муніципального музею міста Чернігова;
- проведено перемовини з Реймським госпіталем про допомогу у сфері охорони здоров'я Чернігова, а саме щодо можливості протезування ампутованих кінцівок мешканцям Чернігова, які втратили їх внаслідок війни в Україні, можливість проведення трансплантації нирки пацієнтам, яким це необхідно; постачання медичного обладнання.

Місто Чернігів відвідало 8 іноземних делегацій з 9 країн світу. Серед представників делегацій були:

- посадові особи місцевого самоврядування французького міста Реймс;
- посадові особи муніципалітету Огре (Латвійська Республіка);
- представники Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні на чолі з Надзвичайним і Повноважним Послом;
- представники Посольства Латвійської Республіки в Україні на чолі з Надзвичайним і Повноважним Послом та представники Міністерства економіки Латвійської Республіки на чолі з Міністром економіки Латвійської Республіки; Повноважний Міністр Посольства Республіки Словенія в Україні;
- Надзвичайний та Повноважний Посол Словацької Республіки в Україні;
- Перший секретар з політичних питань Посольства Королівства Нідерландів в Україні;
- Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Бельгії в Україні;
- Надзвичайний і Повноважний Посол Ірландії в Україні;
- посадові особи Швейцарської Конфедерації.

Крім посадових осіб вказаних країн, місто Чернігів відвідали представники 10 міжнародних благодійних фондів, організацій, комісій, серед яких: французько-німецький дослідницький центр Marc Bloch (Франція/Німеччина), Finn Church Aid

(Фінляндія), AWO International (Німеччина), УВКБ ООН, USAID, Caritas Organization «Rapid Aid», Peace Winds Japan (Японія), Міжнародна Організація з Міграції, Датська рада біженців.

Управління об'єктами комунальної власності:

За січень-вересень 2023 року від орендної плати до міського бюджету сума надходжень складає 70,8 млн грн, що становить 247,8 % від запланованої 28,6 млн грн.

Протягом січня-вересня поточного року приватизовано п'ять об'єктів нерухомого майна, сума надходжень від приватизації до міського бюджету складає 5,8 млн грн (крім того ПДВ до державного бюджету – 873,8 тис. грн).

Фондом комунального майна міської ради у січні-вересні 2023 року оголошено 32 електронні аукціони про передачу в оренду нерухомого майна комунальної власності територіальної громади міста Чернігова: 12 електронних аукціонів про передачу майна в оренду, 10 електронних аукціонів про передачу в оренду із зниженням стартової орендної плати на 50 відсотків, 8 електронних аукціонів за методом покрокового зниження стартової орендної плати та подальшого подання цінових пропозицій, 2 електронні аукціони на продовження діючих договорів оренди.

За результатами проведених аукціонів, які були оголошені з грудня 2022 по серпень 2023, укладено 8 нових договорів оренди і 8 додаткових угод на продовження діючих договорів оренди. Також укладено 2 договори оренди, укладення яких не потребує оголошення аукціону для передачі в оренду, 15 додаткових угод на продовження договорів оренди без проведення аукціону та 5 додаткових угод про внесення змін до договорів оренди.

Станом на 01.10.2023 року фондом комунального майна міської ради погоджено: 13 нових договорів оренди, 58 додаткових угод про внесення змін до договорів оренди.

Згідно з Методикою розрахунку та порядком використання плати за оренду майна комунальної власності територіальної громади м. Чернігова орендні ставки для вітчизняних юридичних і фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва, які провадять виробничу діяльність, застосовуються з коефіцієнтом 0,7.

Також було проведено роботу про відшкодування сум збитків/безпідставно збережених коштів з 22 суб'єктів господарювання, і які були сплачені на загальну суму 2008,1 тис. грн.

Рішенням Чернігівської міської ради від 02.05.2023 року № 31/VIII-10 «Про затвердження технічної документації з нормативної грошової оцінки земель міста Чернігова», розглянувши технічну документацію з нормативної грошової оцінки земель міста Чернігова за станом на 01.01.2022 року, виготовлену Державним підприємством «Український державний науководослідний інститут проектування

міст «Діпромiсто» імені Ю.М. Білокопя», затверджено технічну документацію з нормативної грошової оцінки земель міста Чернігова за станом на 01.01.2022 року. Це рішення набуває чинності з 01 січня 2024 року.

Транспорт і зв'язок

Після активних бойових дій на території Чернігівської міської територіальної громади сформувався новий підхід до пасажирських перевезень – зникли автобуси малої місткості, запрацювала абсолютно нова мережа міських маршрутів загального користування, у всіх видах громадського транспорту запроваджено електронний квиток тощо.

За результатами конкурсу на право здійснення перевезень пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, в місті працюють такі приватні перевізники – ПРАТ «Таксосервіс», ТОВ «Тревел експрес», ДП «Пассервіс» ВАТ «Чернігiвавтосервіс» та ТОВ «Епітранс». Забезпечуються автомобільні пасажирські перевезення автобусами середньої та великої пасажиромісткості, які відповідають стандарту екологічності Євро-5 або Євро-6 і більшість з яких (68%) пристосовані для перевезення маломобільних груп населення.

Електротранспортні перевезення забезпечуються комунальним підприємством «Чернігівське тролейбусне управління».

Щоденно на маршрути, в середньому, виходить 52 одиниці рухомого складу електротранспорту.

Разом з тим, у 2023 році продовжувалося відновлення знищеної під час активних воєнних дій у лютому-березні 2022 року контактної тролейбусної мережі.

Станом на 01.07.2023 силами комунального підприємства «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради відновлено 30 км контактної мережі, витрачено 23,8 млн грн.

На виконання Програми відновлення та розвитку електротранспорту м. Чернігова на 2023-2025 роки, затвердженої рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 15 вересня 2022 року № 383, в I півріччі 2023 року було придбано 6 одиниць енергоефективних низькопідлогових тролейбусів (заплановано придбання ще 5 одиниць до кінця року).

Наразі основною проблемою галузі є дефіцит водіїв, а також технічного персоналу для обслуговування рухомого складу громадського транспорту.

Підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика

У 2023 році комунальним закладом «Позашкільний навчальний заклад «Центр роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання» проведено 400 заходів, якими було охоплено 2 300 вихованців.

Станом на 01.07.2023 сімейними формами виховання охоплено 91,6 % дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На первинному обліку в управлінні у справах дітей перебуває 346 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. З них 318 виховуються в сім'ях, 28 перебувають у державних дитячих закладах.

У 2023 році 6 сімей (перебували на обліку як кандидати в усиновлювачі), які мешкають на території міста, усиновили 6 дітей. На обліку, як кандидати в усиновлювачі, перебуває 5 повних сімей та 2 самотні особи.

У місті обліковано 5 дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ), в яких виховується 31 дитина та 3 особи, 12 прийомних сімей, в яких виховується 15 прийомних дітей та 4 особи.

В поточному році утворено одну прийомну сім'ю та влаштовано до неї одну дитину, також в діючу прийомну сім'ю довлаштовано 1 дитину.

Всі п'ять ДБСТ та чотири прийомні сім'ї з дітьми тимчасово перебувають за кордоном.

За перше півріччя 2023 році проведено 160 перевірок умов проживання дітей, які перебувають на обліку у службі, чи щодо яких надійшли повідомлення про порушення їх прав.

За результатами перевірок було направлено 28 клопотань до поліції про притягнення батьків до адміністративної відповідальності за невиконання батьківських обов'язків по вихованню дітей.

За шість місяців 2023 року управлінням у справах дітей підготовлено 9 позовів на позбавлення батьків батьківських прав.

Всього виявлено і вилучено із сімей 6 дітей у зв'язку із загрозою їх життю та здоров'ю.

Виконується «Програма молодіжного житлового кредитування в місті Чернігові на 2023-2027 роки».

Програмою передбачено пільгове молодіжне кредитування з терміном погашення кредитів до 30 років. Учасниками програми можуть стати мешканці обласного центру віком до 35 років, які перебувають на квартирному обліку, тобто визнані такими, що потребують покращення житлових умов.

Робота з гендерних питань реалізується шляхом проведення семінарів, «круглих» столів тощо. Забезпечено співпрацю з громадськими організаціями, які опікуються цими питаннями, а саме: Чернігівською міською громадською організацією «Центр гендерних ініціатив», Лігою ділових і професійних жінок м. Чернігова, Спілкою жінок м. Чернігова. У червні поточного року відбувся тренінг «Участь громадян в процесах управління на місцевому рівні з застосуванням принципу гендерної рівності». Тренінг впроваджено за сприяння Програми розвитку ООН в Україні в межах програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки уряду Швеції.

Зайнятість населення та ринок праці

З метою стимулювання оформлення на роботу громадян, які мають додаткові гарантії у сприянні в працевлаштуванні, змінами до Закону України «Про зайнятість населення», які набрали чинності 29 січня 2023 року передбачено три види компенсаційних виплат для роботодавців. Розмір та тривалість цих компенсацій залежить від категорії працівників, яких вони приймають на роботу.

Так, з початку року на компенсацію фактичних витрат у розмірі ЄСВ (але не більше подвійного розміру мінімального єдиного внеску) за працевлаштування осіб певних категорій від роботодавців надійшло 25 заяв, на компенсацію 50% фактичних витрат на оплату праці – 12 заяв, 50% мінімальної заробітної плати за працевлаштування молоді – 13 заяв. При надходженні необхідної інформації центром зайнятості приймаються відповідні рішення.

Дієвою підтримкою суб'єктів малого підприємництва стала компенсація фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за працевлаштування зареєстрованих безробітних на нові робочі місця. З початку року до центру зайнятості надійшло 19 заяв від 12 роботодавців. З них вже прийнято 6 позитивних рішень.

У I півріччі поточного року фахівцями центру зайнятості на навчання направлено 63 особи з числа безробітних. Набули практичні навички шляхом стажування безпосередньо на робочому місці на підприємствах виробничої сфери, сфери обслуговування та торгівлі 39 осіб. Отримали свідоцтва про присвоєння кваліфікації «швачка» і успішно працевлаштувались на швейні виробництва міста 17 безробітних. За рахунок центру зайнятості для комунального підприємства «Чернігівське тролейбусне управління» навчаються за професію «водій тролейбусу» 7 слухачів.

З метою підвищення конкурентоспроможності на ринку праці видано 40 ваучерів на перепідготовку за робітничими професіями «кухар», «електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування», «монтажник гіпсокартонних конструкцій» та інші.

06 лютого 2023 року рішенням Чернігівської міської ради №51 «Про організацію суспільно-корисних робіт в умовах воєнного стану на території м. Чернігова» було затверджено перелік видів суспільно-корисних робіт, що виконуються в умовах воєнного стану, до виконання яких залучаються працездатні особи, зокрема зареєстровані безробітні, на території Чернігівської міської територіальної громади з метою усунення наслідків російської військової агресії. Для організації суспільно-корисних робіт було укладено договори з КП «Новозаводське», КП «Деснянське», КП «ЖЕК-10», КП «ЖЕК-13», КП «Зеленбуд», КНП «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради, КНП «Чернігівська обласна лікарня» Чернігівської обласної ради за видом ремонтно-відновлювальні роботи, насамперед роботи, що виконуються на об'єктах забезпечення життєдіяльності, роботи з підтримання у готовності захисних споруд

цивільного захисту, пристосування існуючих наземних або підземних приміщень під найпростіші укриття, ліквідація стихійних сміттєзвалищ. З громадською організацією «Об'єднання добровольців «БО МОЖЕМО» та Громадською організацією «Іскра добра» – на розбір завалів та плетіння маскувальних сіток. З Громадською організацією «Голос батьків» проводились роботи з надання допомоги населенню, насамперед особам з інвалідністю, дітям та громадянам похилого віку, які не мають можливості самотійно протидіяти несприятливим факторам техногенного, природного та воєнного характеру. Протягом звітнього періоду на роботах тимчасового характеру прийняли участь 118 осіб.

З метою укомплектування актуальних вакансій на підприємствах міста було проведено 5 ярмарок вакансій і 17 презентацій роботодавця.

Соціальний захист та соціальне забезпечення населення. Компенсація за пошкоджене майно

Реалізація державної політики соціальної підтримки найбільш вразливих верств населення залишається одним із важливіших напрямком роботи департаменту соціальної політики Чернігівської міської ради. Значне місце в системі соціальної підтримки населення займають державні соціальні допомоги.

За перше півріччя 2023 року призначено різних видів державної соціальної допомоги на суму 181 620,9 тис. гривень.

Через департамент соціальної політики 6 622 особи отримали державну допомогу сім'ям з дітьми на суму 47 314,9 тис. грн, в тому числі:

- допомогу по вагітності та пологам – 286 осіб на суму 882,3 тис. грн;
- одноразову допомогу при народженні дитини та усиновленні – 5 743 особи на суму 33 652,8 тис. грн;
- допомогу на дітей, які перебувають під опікою – 240 осіб на суму 10 435,6 тис. грн;
- допомогу на дітей одиноким матерям – 353 особи на суму 2 344,2 тис. грн.

Тимчасову державну допомогу дітям, батьки яких ухиляються від сплати аліментів, у першому півріччі 2023 року отримала 81 особа на суму 1097,3 тис. грн, компенсацію за надання послуги «муніципальна няня» – 16 осіб на суму 146,2 тис. грн, допомогу на дітей в багатодітних сім'ях – 700 осіб на суму 10 068,8 тис. грн. Також призначено та виплачено з початку 2023 року державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям 876 особам на суму 21 694,6 тис. грн.

Нараховано та виплачено державної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю на суму 66 525,4 тис. грн – 3611 особам, допомогу на дітей, яким не встановлена інвалідність – 3 особам на суму 72,5 тис. грн, державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю на суму 17 619,8 тис. грн – 1559 особам, грошову допомогу

непрацюючій особі, яка досягла пенсійного віку, але не набула права на пенсійну виплату на суму 668,0 тис. грн – 60 особам. Нарахована та виплачена допомога на догляд 209 одиницями особам, які досягли 80-річного віку, на суму 1 049,2 тис. грн.

Грошову допомогу особам, що проживають разом з особою з інвалідністю I чи II групи внаслідок психічного розладу, отримали 566 осіб на суму 8 414,1 тис. грн.

Виплата компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги на непрофесійній основі, проводиться за рахунок бюджету Чернігівської міської територіальної громади. За перше півріччя 2023 року призначено компенсацій на суму 2 353,4 тис. грн (кількість отримувачів – 383).

Також виплачено компенсацію по догляду за особою з інвалідністю I групи 31 особі на суму 8,4 тис. грн.

Виплачено соціальної допомоги на дітей та грошового забезпечення батькам-вихователям у 12 прийомних сім'ях та 7 дитячих будинках сімейного типу на суму 2 998,7 тис. гривень.

Соціальну допомогу на утримання дитини в сім'ї патронатного вихователя та грошового забезпечення патронатному вихователю отримали 2 вихователі на суму 331,7 тис. гривень.

Проводяться роботи з забезпечення реалізації пілотного проєкту з монетизації одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка». Упродовж першого півріччя прийнято 835 заяв на виплату грошової компенсації вартості одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» на суму 4 319,8 тис. гривень.

Станом на 01 липня 2023 року на обліку в Єдиній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб по м. Чернігову перебувало 10 490 внутрішньо переміщених осіб.

З початку 2023 року виплачено допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам на суму 82 345,7 тис. гривень.

Департаментом соціальної політики міської ради також реалізуються Програми підтримки мешканців міста, які постраждали внаслідок російської військової агресії.

За наданням одноразової матеріальної допомоги мешканцям міста Чернігова – власникам приватних житлових будинків, знищених та пошкоджених внаслідок російської військової агресії, з початку року звернулось 330 осіб, виплачено матеріальної допомоги на суму 4 114,6 тис. грн.

За наданням часткової компенсації витрат мешканцям міста Чернігова, понесених на відновлення знищених та пошкоджених вікон у багатоквартирних житлових будинках внаслідок російської військової агресії, з початку року звернулось 97 осіб, виплачено компенсації на суму 1 197,8 тис. грн.

За наданням одноразової матеріальної допомоги мешканцям багатоповерхової забудови міста Чернігова, житло яких було зруйновано

(пошкоджено) внаслідок російської військової агресії, звернулось 409 осіб, виплачено допомоги на суму 1 660,0 тис. грн.

За наданням одноразової матеріальної допомоги - винагороди мешканцям міста Чернігова за особистий внесок у відновлення Міста – героя від наслідків російської військової агресії за поточний 2023 рік звернулось 10231 особа, виплачено допомоги на суму 30 693,0 тис. грн.

За Програмою компенсації комунальних послуг, наданих мешканцям багатопверхової забудови міста Чернігова, житло яких було пошкоджено внаслідок російської військової агресії, у 2023 році, перераховано підприємствам, які надають послугу з управління багатоквартирними будинками усіх форм власності, та ОСББ компенсації на суму 4 854,6 тис. грн на 1081 квартиру.

На виконання Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» рішенням виконавчого комітету Чернігівської міської ради було створено комісію з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі – комісія).

Станом на 09.10.2023 до комісії подано 1 340 заяв про пошкоджене майно та 133 заяви про знищене майно громадян міста Чернігова. За поданими заявами наразі складено 770 актів комісійного обстеження та заповнено 533 чек-листів.

Загальна сума нарахованої компенсації за пошкоджені та знищені об'єкти нерухомості за 9 місяців 2023 року складає 21,7 млн грн, комісією винесено 444 рішення, з яких 298 рішень про надання компенсації на відновлення пошкодженого об'єкта, 83 рішення про відмову, 48 рішень про призупинення компенсації та 15 рішень про поновлення компенсації.

Охорона здоров'я

Мережа закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) міської ради складається з 3 міських лікарень та пологового будинку, 2 поліклінік (КНП «Сімейна поліклініка» та КНП «Міська стоматологічна поліклініка»), що відповідає потребам населення і існуючим нормативам.

Результатами діяльності в поточному році є:

– за рахунок коштів НЗСУ на суму 17,6 млн грн придбано: універсальну ультразвукову цифрову систему, 2 комплекси реабілітаційні та 7 пристроїв тренувально-реабілітаційних, систему очищення води, 2 системи моніторингу «DiaCard» з реєстраторами, електрохірургічний апарат з інструментарієм, систему

біопсичну з ендоскопічним інструментарієм, лабораторне обладнання, пристрій безперебійного живлення;

– впродовж I півріччя 2023 року за рахунок коштів міського бюджету здійснено забезпечення: лікарськими препаратами для амбулаторного лікування пільгових категорій населення на суму 5,2 млн грн; технічними засобами реабілітації на суму 2397,2 тис. грн; хворих на цукровий діабет таблетованими цукрознижуючими препаратами на суму 1060,1 тис. грн; зубопротезуванням 99 осіб пільгових категорій населення на суму 433,9 тис. грн, з них 27 ветеранам війни на суму 112,5 тис. грн;

– за рахунок коштів спецфонду бюджету розвитку придбано: для КНП «Пологовий будинок» – апарат для анестезій, систему УЗД та лапароскопічний набір для хірургічних процедур; для КНП «Чернігівська міська лікарня № 3» – апарат для анестезій, аналізатор імунологічний хемілюмінесцентний; для КНП «Чернігівська міська лікарня № 4» – комплекс електронефромографічний, на суму 9,1 млн грн;

– за кошти державного бюджету на суму 8,0 млн грн заклади охорони здоров'я міської ради отримали систему рентгенівську пересувну С-арочну, холодильне обладнання для зберігання вакцин (8 холодильників з льодовим захистом, 10 мережевих комбінованих холодильників, 3 морозильні камери), 2 кріогенних газифікатора, систему аспірацій для тромбектомії при ішемічному інсульті, 12 систем опалення;

– за кошти благодійників на суму 80,9 млн грн заклади охорони здоров'я отримали: 2 кисневі станції з комплектуючими, апарат напівмобільний КТ в комплекті з генератором, наркозну станцію, систему ультразвукову діагностичну, кольпоскоп, 2 цифрові доплеровські ультразвукові системи, 9 апаратів штучної вентиляції легень, 6 інкубаторів для новонароджених та 4 системи обігріву пацієнта, 2 фетальних монітори та 9 моніторів пацієнта, роботизований комплекс для відновлення ходи та 3 пристрої для тренування та корекції порушень рівноваги, 9 електрокардіографів, 13 генераторів, 2 дефібрилятори, 3 повітряних компресори, офтальмоскоп, лабораторне обладнання, електрохірургічний апарат з інструментарієм для хірургічних втручань, 2 портативні бормашини та соматологічне обладнання, 5 систем опалення.

Управлінням капітального будівництва Чернігівської міської ради у II кварталі 2023 року в КНП «Чернігівська міська лікарня № 2» Чернігівської міської ради проведено капітальний ремонт пошкодженого внаслідок російської військової агресії асфальтового покриття вулиці для відновлення експлуатаційної спроможності бомбосховища (укриття) будівлі 9-поверхового лікувального корпусу за адресою: проспект Миру, 44, та розпочато капітальний ремонт з застосуванням енергозберігаючих технологій по комплексній термомодернізації будівлі головного корпусу та ландшафтна реконструкція прилеглої території лікарні за адресою: проспект Грушевського, 168«Б».

У КПН «Пологовий будинок» Чернігівської міської ради по пр. Грушевського, 172, проводяться поточні ремонти, спрямовані на відновлення та ліквідацію наслідків російської військової агресії, за рахунок коштів:

- ООН у сумі 5502,0 тис. грн для фасаду будівлі;
- гранту USAID у сумі 828,4 тис. грн для приміщень головного корпусу.

У КНП «Чернігівська міська лікарня №3» Чернігівської міської ради за адресою: вул. 1 Травня, буд. 170 м. Чернігів, проводяться роботи щодо усунення аварій, що сталися внаслідок військової збройної агресії Російської Федерації за рахунок коштів МОЗ (United24) у сумі 2923,2 тис. грн для частково зруйнованої будівлі рентгенологічного відділення та у сумі 899,4 тис. грн для заміни віконних та дверних блоків частково зруйнованої будівлі рентгенологічного відділення.

Освіта

У 2022/2023 навчальному році освітній процес у закладах загальної середньої освіти м. Чернігова організовано відповідно до заяв батьків, які обрали форму навчання для своїх дітей, та створено очні і дистанційні класи.

При застосуванні дистанційної форми здобуття загальної середньої освіти педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти зорієнтовано на застосування диференційованого підходу до навчання учнів, які не мають змоги підключатись до уроків в онлайн-режимі за розкладом. Зокрема, викладати навчальні матеріали на сайт дистанційної освіти з метою забезпечення доступу учнів до уроків і в позанавчальний час. Відповідно до визначених повноважень, адміністрація закладів освіти здійснює постійний контроль за організацією освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання згідно із сформованою внутрішньою системою забезпечення якості освіти.

З метою усунення руйнувань, що сталися внаслідок російської збройної агресії проводяться поточні ремонти навчальних закладів:

- поточний ремонт системи опалення (194,9 тис. грн) та ремонт внутрішніх приміщень загального користування (195,3 тис. грн) ЗЗСО № 29;
- поточний ремонт приміщень входів до харчоблоку (149,8 тис. грн) та ремонт ливневої каналізації з покрівлі (105,8 тис. грн) ЗЗСО № 34;
- поточний ремонт каналізаційних мереж харчоблоку ЗЗСО № 1 (57,4 тис. грн).
- поточний ремонт підвального приміщення (найпростішого укриття) ЗЗСО № 6 (76,2 тис. грн);
- ремонт мереж водопостачання (встановлення бойлерів) в ЗЗСО № 13;
- ремонтні роботи з облаштування санвузлів для захисної споруди цивільного захисту (найпростішого укриття) ЗЗСО № 32;
- поточний ремонт системи вентиляції на харчоблоці ЗЗСО № 20;

- поточний ремонт з облаштування локальної мережі з доступу до інтернету з організацією зони WI-FI музичної зали ЗДО № 2, 4, 10, 22, 32, 53, 60, 62, 65, 72, 76 (260,0 тис. грн);
- поточний ремонт з установки водонагрівачів з під'єднанням до водопостачання та електричних мереж у ЗДО № 3 (135,1 тис. грн);
- ремонт з відновлення вентиляційних каналів в ЗДО № 76 (181,6 тис. грн).

Для відновлення роботи закладів освіти та освітнього процесу, управлінням капітального будівництва Чернігівської міської ради за рахунок коштів бюджету Чернігівської міської територіальної громади виконано:

- капітальний ремонт з впровадженням заходів з енергозбереження (заміна вікон) в ЗДО №10 (1534,809 тис. грн);
- капітальний ремонт будівлі ЗДО №58 «Лісова казка» (314,182 тис. грн – кошти бюджету Чернігівської міської територіальної громади, 24,501 тис. грн – залишок коштів, які надійшли від народу Тайваню у 2022 році);
- капітальний ремонт приміщень (улаштування укосів) ЗДО №54 (435,023 тис. грн);
- капітальний ремонт приміщень (улаштування укосів) ЗДО №62 «Алеся» (522,808 тис. грн);
- капітальний ремонт приміщень (улаштування укосів) закладу ЗДО №7 (1447,421 тис. грн);
- капітальний ремонт частини покрівлі корпусу старшої школи Чернігівського колегіуму №11 Чернігівської міської ради (244,568 тис. грн).

У рамках реалізації Програми розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, попередження дитячої бездоглядності та безпритульності, соціальної підтримки сімей із дітьми у м. Чернігові на 2021-2023 роки виконано:

- відповідно до рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 15.06.2023 № 351 «Про надання матеріальної допомоги випускникам закладів загальної середньої освіти з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які мають статус члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України», 21 випускнику закладів загальної середньої освіти м. Чернігова виплачено матеріальну допомогу на загальну суму 42,0 тис. грн;
- відповідно до рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради від 06.02.2023 № 48 «Про надання допомоги за успіхи в навчанні (за результатами I семестру) учням з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які мають статус члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України», допомогу за успіхи в навчанні отримали 111 учнів на загальну суму 81,6 тис. грн.

З 5 по 23 червня 2023 року на базі 31 закладу загальної середньої освіти міста працювали табори з денним перебуванням. Відповідно до рішення виконавчого комітету Чернігівської міської ради «Про організацію харчування

дітей у закладах освіти Чернігова», вартість харчування (сніданок, обід, підвечірок) становила 90 грн на день. Діти, які потребували особливої соціальної уваги та підтримки, і які перебували у таборі, харчувалися безкоштовно. Відпочинком було охоплено 3626 дітей, з них дітей пільгових категорій – 2416. Для організації харчування у пришкільних таборах було спрямовано кошти у сумі 2,9 млн грн.

Щорічно збільшується кількість закладів, які відкривають класи та групи з інклюзивним навчанням. У 2022/2023 навчальному році в 16 закладах загальної середньої освіти функціонували 132 класи з інклюзивною формою навчання та здобували освіту 241 дитина з особливими освітніми потребами.

Збережено та розширено мережу груп спеціального та інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти міста. У 2022/2023 навчальному році в мережі закладів дошкільної освіти обліковується 30 закладів комбінованого типу для дітей із порушеннями мовлення, зору, слуху, інтелектуального та психічного розвитку, опорно-рухового апарату, у яких навчається та отримує корекційну допомогу 506 дітей віком від 2 до 6(8) років.

Також у 28 закладах дошкільної освіти загального типу створено 62 групи інклюзивного навчання, в яких виховується 104 дитини. В усіх закладах дошкільної освіти, в яких відкрито інклюзивні групи, введено посаду асистента вихователя.

Культура і туризм

Комунальні навчальні заклади позашкільної мистецької освіти Чернігівської міської територіальної громади у період воєнного стану продовжують забезпечувати реалізацію освітнього процесу на постійній основі та в очній формі навчання. Загалом, мистецьку освіту здобувають більше двох тисяч дітей, учнівський контингент не зменшується, адже в умовах сьогодення мистецька освіта сприймається батьками як один з видів психологічної реабілітації та емоційного розвантаження дітей, які живуть в умовах воєнного стану.

Заклади облаштовані найпростішими укриттями для перебування учнів і педагогічного складу під час повітряних тривог або мають оформлені належним чином узгодження із балансоутримувачами найближчих укриттів щодо безперешкодного доступу у разі потреби.

Тривав процес модернізації Чернігівської міської комунальної централізованої бібліотечної системи. Головним центром сучасних форм роботи бібліотек міста стала локація по вул. Незалежності, 14-А, що є першим соціальним просвітницьким об'єктом у житловому мікрорайоні Масани. Сьогодні бібліотеки міста працюють у форматі культурно-просвітницьких хабів, спрямованих на сімейне дозвілля.

Крім того, триває робота з оновлення книжкового фонду. Так, протягом першого півріччя 2023 року списано 5273 примірники літератури, що пов'язані із країною агресором. Усього, вже 40 % такої літератури загального книжкового фонду не перебувають у фондах бібліотечної системи міста. Завдяки спонсорській допомозі та участі у грантових програмах бібліотеки міста у I півріччі 2023 року

отримали 2255 одиниць сучасної книжкової продукції на загальну суму 248,0 тис. грн.

Також, планується створення ще одного творчого мистецького осередку для дітей Міста-героя України Чернігова за адресою по вул. Шевченка, 44, де планується розмістити філії мистецьких шкіл та інші просвітницьких локації, що дасть змогу охопити такими послугами більшу кількість спальних районів.

На постійній основі проводиться робота щодо очищення культурного та топономічного простору міста від російських імперських маркерів, у тому числі переглядаються цілі та заходи Міської цільової програми з охорони та збереження пам'яток культурної спадщини м. Чернігова на 2022-2026 роки на виконання вимог Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

Перше півріччя 2023 року продемонструвало тенденцію до адаптації українців до війни, пошук міст для відвідин на один день. Чернігів увійшов до переліку таких. Повернення у Чернігів різного роду навчань, зустрічей, забезпечило поповнення міського бюджету, за перше півріччя 2023 року, на 287,2 тис. грн туристичного збору, сплаченого юридичними та фізичними особами.

Формування нових туристичних, у тому числі інклюзивних, маршрутів лягли в основу створених восьми віртуальних серій #ВідкривайЧернігів, дубльованих англійською мовою.

У першому півріччі 2023 року здійснено моніторинг стану навігаційної системи міста, замовлено частковий ремонт та замінено шість інформаційних кодів. Напрацьовано маршрути її розширення.

З метою різностороннього знайомства з Черніговом мешканців міста й підготовкою соціальних екскурсиводів, які проводять екскурсії «серцем», у січні на базі КУ «Туристичний інформаційний центр» Чернігівської міської ради було розпочато навчання у п'ятій хвилі школи Амбасадорів Чернігова. Як результат, маємо дев'ять апробованих маршрутів Черніговом.

З січня по червень для шкільної та дошкільної спільноти міста було організовано та проведено двадцять один тематичний квест, що охопило більше 530 дітей. У межах реалізації ініціативи «Чернігів – це Європа» проведено великий квест для дітей з міст Харків та Ніжин та інтерактивний квест для дітей, які втратили одного з батьків, охоплено 53 дитини.

З квітня 2023 року КУ «Туристичний інформаційний центр» став пунктом опанування англійської мови «Speaking club!». Проведено 12 занять, відповідні документи про завершення навчання отримало 12 людини.

Ураховуючи події весни 2022 року й необхідності їх документування, внесення у площини наукової еліти, при управлінні культури та туризму Чернігівської міської ради було продовжено роботу із фіксації та запису свідчень представників громад Чернігівщини щодо стратегій виживання у період блокади та окупації. За підсумками експедицій 21-22 лютого на базі управління культури та туризму Чернігівської міської ради був проведений круглий стіл «ВІЙНА, НАУКА ТА ЕМОЦІЇ: (не)нові концепції і підходи». Взяло участь 66 дослідників, записано

16 годин аудіо та відео круглого столу. Друком вийшла збірка матеріалів даного круглого столу.

Триває співпраця з Бюро збереження культурної спадщини (Варшава).

Спорт і фізична культура

– проведено 30 загальноміських спортивно-масових заходів, 21 навчально-тренувальний збір з олімпійських та неолімпейських видів спорту (3 186 учасників) та 35 заходів міського центру «Спорт для всіх» (1 800 учасників);

– проведено капітальний ремонт нежитлового приміщення по вул. Кільцева, 20 позашкільного навчального закладу «Дитячо-юнацька спортивна школа «Фортуна» Чернігівської міської ради. Замінено вікна, опалення, сантехніку, електроживлення. Встановлено енергозберігаюче освітлення, лічильники на електро- та водопостачання, відремонтовано роздягальню;

– внесені зміни до проєктно-кошторисної документації та прийнято рішення розпочати капітальний ремонт спортивної бази Комунального некомерційного підприємства «Центр спортивної боротьби» Чернігівської міської ради з облаштуванням укриття та двох спортивних майданчиків по вул. Музейна, 4Б.

У зв'язку з російською збройною агресією проти України та запровадження на території України воєнного стану, проведення міських змагань призупинено з 24 лютого 2022 року і до прийняття окремих розпоряджень або скасування воєнного стану. Доцільність проведення оновлення мережі спортивних майданчиків переглянута через зміни пріоритетів здійснення цільових бюджетних видатків.

З метою пропаганди здорового способу життя та підвищення рівня фізичної активності мешканців міста, організовано та проведено більше 150 спортивних заходів, в яких взяло участь біля 10 тисяч осіб.

Дитячо-юнацькими спортивними школами для проведення навчально-тренувальних занять та спортивних змагань придбано спортивного обладнання та інвентарю на 976,1 тис. грн.

2. Мета, завдання та заходи економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік

2.1. Безпека та цивільний захист населення

Головна мета на 2024 рік – забезпечення безпечного функціонування на території міста органів управління, захист критично важливих об'єктів міста; запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, зокрема техногенного та природного характеру, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Участь у підготовці та виконанні завдань національного спротиву в мирний час та в особливий період.</p> <p>Сприяння створенню добровольчих формувань територіальних громад.</p> <p>Забезпечення публічної безпеки населення в умовах воєнного стану та у післявоєнний період.</p> <p>Забезпечення функціонування об'єктів інфраструктури.</p> <p>Сприяння популяризації участі в заходах національного спротиву.</p> <p>Участь у військово-патріотичному вихованні молоді.</p> <p>Підготовка мешканців м. Чернігова до національного спротиву.</p> <p>Фінансування заходів та робіт з територіальної оборони (далі – заходи національного спротиву) місцевого значення та підготовки громадян України до національного спротиву.</p> <p>Участь у реалізації заходів державної політики у сфері цивільного захисту населення і території міста від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.</p> <p>Участь в організації відновлювальних робіт із ліквідації</p>	<p>Надання субвенції з бюджету Чернігівської міської територіальної громади державному бюджету на забезпечення заходів та робіт з територіальної оборони місцевого значення та підготовки мешканців м. Чернігова до національного спротиву.</p> <p>Організація та здійснення заходів і робіт з територіальної оборони, допомога військовим частинам.</p> <p>Налагодження співпраці з благодійними, волонтерськими, релігійними, міжнародними організаціями з метою залучення позабюджетних коштів для надання грошової і натуральної допомоги військовим частинам.</p> <p>Інформаційна робота з громадськістю.</p> <p>Участь у святкуванні та урочистостях з нагоди Дня частини, військово-професійних свят та державних свят.</p> <p>Прогнозування ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, здійсненні районування територій за наявністю потенційно небезпечних об'єктів і об'єктів підвищеної небезпеки та загрози виникнення стихійного лиха.</p>

<p>наслідків надзвичайних ситуацій та подій.</p> <p>Розроблення і здійснення заходів щодо підтримання готовності органів управління та сил міської субланки до дій за призначенням у мирний час та в особливий період.</p> <p>Координація діяльності служб цивільного захисту щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їхніх наслідків.</p> <p>Організація оповіщення керівного складу органів управління та сил міської субланки.</p>	<p>Підготовка для подання виконавчому комітету Чернігівської міської ради пропозицій щодо використання міського матеріального резерву та розподілу коштів резервного фонду бюджету Чернігівської міської територіальної громади для запобігання, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, надання матеріальної та фінансової допомоги населенню, яке постраждало внаслідок надзвичайних ситуацій.</p> <p>Організація відновлювальних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, що проводяться силами міської субланки.</p> <p>Розробка та організація здійснення заходів щодо евакуації населення із зон надзвичайних ситуацій та зон можливих бойових дій в особливий період.</p> <p>Участь, спільно з центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері цивільного захисту, в проведенні контролю за створенням фонду захисних споруд цивільного захисту, готовністю його об'єктів до використання за призначенням.</p> <p>Здійснення перевірки органів управління та сил міської субланки, а також підприємств, установ та організацій міста незалежно від форми власності і підпорядкування, щодо реалізації заходів державної політики у сфері цивільного захисту населення і території міста від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.</p>
---	---

Відповідальні виконавці: відділ взаємодії з правоохоронними органами, запобігання та виявлення корупції, мобілізаційної, оборонної та спеціальної роботи Чернігівської міської ради, управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Чернігівської міської ради, управління житлово-

комунального господарства Чернігівської міської ради, фінансове управління Чернігівської міської ради, інші структурні підрозділи та комунальні підприємства Чернігівської міської ради відповідно до компетенції за своїми напрямками роботи.

2.2. Житлово-комунальне господарство та благоустрій. Дорожнє господарство. Охорона навколишнього природного середовища

Головна мета на 2024 рік – задоволення потреб населення у наданні житлово-комунальних послуг належної якості, відновлення та розвиток інфраструктури міста, забезпечення безпечного руху транспортних засобів міськими автошляхами, підтримання та покращання екологічної ситуації на території міста

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Відбудова та стабільне функціонування критичної інфраструктури, житлово-комунального господарства.</p> <p>Сприяння збереженню та утриманню у належному технічному стані житлового фонду міста в тому числі в особливий період.</p> <p>Розвиток сучасних форм самоорганізації населення в утриманні житлового фонду.</p> <p>Забезпечення надання якісних житлово-комунальних послуг в усіх районах міста.</p> <p>Відновлення та покращення технічного стану доріг та покриття тротуарів.</p> <p>Забезпечення безпечного руху транспортних засобів та пішоходів, зменшення концентрації дорожньо-транспортних пригод на аварійно-небезпечних ділянках.</p> <p>Забезпечення якісної роботи системи зливової каналізації.</p> <p>Забезпечення зовнішнього освітлення міста.</p> <p>Підвищення екологічної</p>	<p>Проведення реконструкцій, поточних та капітальних ремонтів об'єктів житлового господарства.</p> <p>Проведення аварійно-відновлювальних робіт об'єктів критичної інфраструктури та житлово-комунального господарства</p> <p>Сприяння створенню нових ОСББ, вуличних комітетів та інших форм самоорганізації населення.</p> <p>Придбання спеціалізованої та іншої техніки і обладнання для комунальних підприємств Чернігівської міської ради.</p> <p>Реконструкція, капітальний ремонт асфальтобетонного дорожнього покриття вулично-дорожньої мережі з урахуванням необхідності облаштування велодоріжок.</p> <p>Поточний ремонт вуличної дорожньої мережі міста.</p> <p>Ремонт тротуарного покриття.</p> <p>Встановлення покажчиків назв вулиць та поштових скриньок.</p> <p>Облаштування освітлення нерегульованих пішохідних переходів.</p> <p>Будівництво, реконструкція, капітальний ремонт світлофорних</p>

<p>безпеки.</p> <p>Адаптація до зміни клімату.</p> <p>Відновлення і захист сприятливого для життєдіяльності населення навколишнього природного середовища.</p>	<p>об'єктів, зупинок громадського транспорту.</p> <p>Будівництво та ремонт мереж зовнішнього освітлення.</p> <p>Будівництво та реконструкція міських каналізаційних мереж, у тому числі у приватній забудові.</p> <p>Ремонт, модернізація, технічне обслуговування інфраструктурних об'єктів і мереж, у тому числі мереж зливової каналізації, на території міста.</p> <p>Реалізація Концепції розвитку озеленення м. Чернігова на 2021-2025 роки.</p> <p>Капітальний ремонт, реконструкція міських парків, скверів, бульварів, об'єктів благоустрою.</p> <p>Встановлення систем відеоспостереження.</p> <p>Будівництво контейнерних майданчиків.</p> <p>Забезпечення екологічно-безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин.</p> <p>Моніторинг забруднення підземних та поверхневих вод у районі ставків-накопичувачів рідких токсичних промислових відходів та полігону твердих побутових відходів (район «Масани»).</p> <p>Підтримання санітарного стану річки Стрижень із прибиранням водного дзеркала.</p> <p>Озеленення міста Чернігова, захист рослин – проведення дослідницьких робіт з впровадження інтегрованих методів захисту лісу від стовбурових шкідників на території заповідного урочища «Святе», район «Масани», район «Подусівка».</p>
--	--

	Будівництво та реконструкція мереж зливової каналізації з облаштуванням очисних споруд.
--	---

Відповідальні виконавці: управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), комунальні підприємства Чернігівської міської ради, інші суб'єкти господарювання міста.

2.3. Містобудування. Житлове будівництво та забезпечення населення житлом

Головна мета на 2024 рік – раціональне використання міських територій, розвиток і збереження історичного та природного середовища, сприяння розвитку житлового будівництва, покращення житлових умов мешканців міста

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Сприяння забезпеченню житлом внутрішньо переміщених осіб та осіб, житло яких було зруйновано.</p> <p>Фіксація та моніторинг завданих пошкоджень і руйнувань житлового фонду.</p> <p>Приведення діючої містобудівної документації м. Чернігова у відповідність до вимог чинного законодавства у сфері містобудівної діяльності.</p> <p>Розроблення нової містобудівної документації.</p> <p>Реалізація Концепції оформлення зовнішніх фасадів будинків з об'єктами громадського призначення на території м. Чернігова</p> <p>Збереження та покращення стану об'єктів соціального, тимчасового, службового житла (дитячі будинки сімейного типу) та їх конструктивних елементів.</p>	<p>Формування фонду житлових приміщень, що можуть використовуватися для проживання внутрішньо переміщених осіб та осіб, житло яких було зруйновано.</p> <p>Розроблення проєкту містобудівної документації «Внесення змін до Генерального плану м. Чернігова» та плану зонування території міста (зонінгу).</p> <p>Затвердження проєкту «Історико-архітектурний опорний план м. Чернігова з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів»</p> <p>Розроблення проєктів детальних планів окремих територій міста.</p> <p>Розміщення нових вивісок та інформаційних табличок виключно згідно з вимогами щодо таких конструкцій, затвердженими міською радою та її виконавчим комітетом.</p> <p>Проведення ремонтно-будівельних робіт на об'єктах соціального, тимчасового, службового житла (дитячі будинки сімейного типу).</p>

Відповідальні виконавці: управління архітектури та містобудування Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, відділ квартирної обліку та приватизації житлового фонду Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.4. Підприємництво та надання адміністративних послуг

Головна мета на 2024 рік – сприяння відновленню бізнес-клімату у місті та розвитку підприємництва, у тому числі в умовах особливого періоду (воєнного стану). Спрощення та удосконалення процедур та умов надання адміністративних послуг, забезпечення отримання якісних адміністративних послуг.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Адаптація бізнесу до роботи в умовах подолання наслідків збройної агресії.</p> <p>Сприяння покращенню умов для започаткування та реєстрації підприємницької діяльності.</p> <p>Підтримка бізнесу міста в умовах негативного впливу воєнного стану.</p> <p>Оптимізація регуляторного середовища для покращення бізнес-клімату.</p> <p>Інформаційна та ресурсна підтримка бізнесу, промоція місцевих товаровиробників.</p> <p>Сприяння розширенню інфраструктури для розвитку мікропідприємництва, малого та середнього бізнесу.</p> <p>Впровадження оптимізованих спрощених процедур для отримання адміністративних послуг, обмін кращими практиками.</p> <p>Формування зручної сервісної системи надання адміністративних і реєстраційних послуг для суб'єктів господарювання.</p>	<p>Підтримка місцевих підприємницьких ініціатив, поширення інформації про програми підтримки малого та середнього підприємництва.</p> <p>Комісійне обстеження пошкоджених об'єктів нерухомості суб'єктів господарювання міста. Фіксація відомостей у державний реєстр пошкодженого та зруйнованого майна.</p> <p>Перегляд та приведення до вимог чинного законодавства регуляторних актів міської ради та її виконавчого комітету.</p> <p>Постійне оновлення електронного реєстру чинних регуляторних актів міської ради та виконавчого комітету.</p> <p>Сприяння відновленню промислового потенціалу міста.</p> <p>Виявлення проблемних питань бізнесу міста та пропозицій щодо їх вирішення.</p> <p>Організація урочистих заходів з нагоди проведення Дня підприємця або інших святкових днів та заходів.</p> <p>Розробка та реалізація фінансових інструментів, компенсаторних механізмів для суб'єктів</p>

	<p>господарювання пріоритетних для міста сфер діяльності.</p> <p>Відновлення роботи державних реєстрів та відповідного доступу до них адміністраторів Центру надання адміністративних послуг.</p> <p>Розширення переліку адміністративних послуг, що надаються через Центр надання адміністративних послуг.</p> <p>Впровадження кращих практик у роботі Центру надання адміністративних послуг та поширення публічної інформації щодо його діяльності.</p> <p>Компенсація витрат роботодавцям у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття) за працевлаштування безробітних на нові робочі місця.</p> <p>Сприяння ширшому залученню представників бізнесу міста до участі у грантових програмах підтримки підприємництва.</p>
--	---

Відповідальні виконавці: управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради, управління адміністративних послуг Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), депутати Чернігівської міської ради, Чернігівська філія Чернігівського обласного центру зайнятості.

2.5. Міжнародні відносини та інвестиції

Головна мета на 2024 рік – поглиблення міжнародного співробітництва міста, забезпечення пізнаваності міста та створення позитивного інвестиційного іміджу на національному та міжнародному рівнях, пошук партнерів для опрацювання спільних проєктів як інвестиційного, так і соціально-гуманітарного спрямування.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Активізація міжнародного співробітництва міста.</p> <p>Залучення гуманітарної та іншої допомоги для відбудови міста Чернігова.</p> <p>Забезпечення пізнаваності міста та створення позитивного інвестиційного іміджу на національному та міжнародному рівнях.</p> <p>Створення дієвої комунікаційної стратегії міста з нинішніми та майбутніми містами-партнерами.</p> <p>Оптимізація процесів адаптації управлінських і господарських методик до світових стандартів шляхом ефективного залучення передового закордонного досвіду.</p> <p>Пошук партнерів для опрацювання спільних проєктів соціально-гуманітарного та інвестиційного спрямування.</p> <p>Активізація роботи для залучення позабюджетних ресурсів (грантів, програм міжнародної технічної допомоги тощо), спрямованих на відновлення та відбудову міста Чернігова, втілення програм міського розвитку на потреби чернігівської громади.</p> <p>Сприяння реалізації в місті Чернігів державної політики європейської інтеграції.</p> <p>Розвиток міста Чернігова як ділового центру.</p>	<p>Зміцнення зв'язків із містами-побратимами Чернігова у галузях, обумовлених укладеними угодами, та розширення формату такої співпраці.</p> <p>Налагодження і підтримка зв'язків із міжнародними організаціями, інвестиційними фондами, дипломатичними та консульськими представництвами, торгово-економічними місіями інших держав в Україні.</p> <p>Проведення заходів міжнародного характеру, а саме: міжнародних конференцій, семінарів, круглих столів, форумів та ділових заходів з метою зміцнення позитивного міжнародного іміджу міста та участь міста Чернігів у аналогічних міжнародних заходах в Україні та за кордоном.</p> <p>Розширення контактів та здійснення співпраці з органами місцевого самоврядування партнерських міст, дипломатичними представництвами та консульськими установами іноземних держав в Україні, всеукраїнськими міжнародними та іноземними організаціями.</p> <p>Співробітництво з українськими діаспорами за кордоном.</p> <p>Підвищення привабливості міста на основі застосування концепцій маркетингу та брендингу.</p> <p>Залучення інвестицій, донорської та міжнародної фінансової підтримки.</p>

Відповідальні виконавці: відділ міжнародних відносин та інвестицій Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), депутати Чернігівської міської ради.

2.6. Енергозбереження

Головна мета на 2024 рік – раціональне та ефективне використання енергетичних ресурсів у бюджетній сфері міста, оптимізація бюджетних витрат на споживання енергоносіїв, підвищення культури енергоспоживання та забезпечення використання альтернативних джерел енергії.

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Раціональне споживання енергоносіїв і досягнення економічно доцільної ефективності їх використання.</p> <p>Підвищення енергоефективності будівель бюджетних закладів міста.</p> <p>Вдосконалення діючої муніципальної системи енергетичного менеджменту.</p> <p>Вивчення передового досвіду у сфері енергоефективності та підвищення кваліфікації енергоменеджерів.</p> <p>Реалізація заходів з часткового використання АДЕ і місцевих видів палива бюджетною та комунальною сферами міста.</p> <p>Участь при впровадженні заходів та проєктів з відновлення, будівництва, ремонту бюджетних будівель у частині додержання діючих вимог щодо енергоефективності.</p>	<p>Проведення термомодернізації об'єктів бюджетної сфери.</p> <p>Використання сучасних енергоефективних технологій та рішень, енергоощадного обладнання при проведенні капітальних/поточних ремонтів бюджетних об'єктів, в тому числі при їх відновленні після руйнувань.</p> <p>Залучення коштів бюджетів усіх рівнів, грантових і кредитних фінансових ресурсів, на реалізацію енергоефективних заходів та проєктів у бюджетних будівлях.</p> <p>Участь у розробці документів щодо сприяння в реалізації енергоефективних проєктів та заходів, у тому числі з використанням АДЕ, ефективним споживанням енергоносіїв, підвищенням енергетичної безпеки і захистом довкілля у рамках реалізації муніципальної політики з відновлення та сталого розвитку міста.</p> <p>Проведення онлайн й офлайн інформаційно-роз'яснювальних заходів (семінарів, тренінгів, зустрічей, тощо) та інформаційних локацій з питань енергоефективності.</p> <p>Популяризація питань щодо економічних, екологічних і соціальних</p>

	<p>переваг від реалізації проєктів та заходів з енергоефективності через засоби масової інформації та соціальні мережі.</p> <p>Системний моніторинг за використанням енергетичних ресурсів у будівлях бюджетної сфери міста та впровадженням проєктів і заходів щодо підвищення енергоефективності.</p> <p>Встановлення та контроль за дотриманням граничних норм споживання енергетичних ресурсів у бюджетній сфері міста.</p> <p>Надання консультативної допомоги структурним підрозділам міської ради та комунальним підприємствам при розробці проєктних документів, оформленні заявок на участь у проєктах, реалізації заходів та проєктів з відновлення, будівництва та ремонту бюджетних будівель у частині питань з підвищення енергоефективності, використання АДЕ та інших джерел енергії.</p>
--	--

Відповідальні виконавці: управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.7. Управління об'єктами комунальної власності та земельні відносини

Головна мета на 2024 рік – ефективне використання об'єктів та земель комунальної власності територіальної громади міста

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Забезпечення приватизації об'єктів комунальної власності на електронних аукціонах.</p> <p>Передача в оренду об'єктів комунальної власності через електронну торгову систему ProZorro.Продажі.</p> <p>Підготовка та забезпечення відчуження об'єктів комунальної власності з низькою інвестиційною привабливістю.</p> <p>Забезпечення раціонального використання та охорони земель у межах м. Чернігова.</p> <p>Організація земельних торгів.</p> <p>Сприяння повноті сплати земельного податку та орендної плати за користування земельними ділянками комунальної власності територіальної громади м. Чернігова.</p>	<p>Виготовлення технічної, правовстановлюючої та проектно-кошторисної документації на об'єкти комунальної власності.</p> <p>Першочергове відчуження об'єктів з малою інвестиційною привабливістю шляхом продажу на аукціоні в електронній формі.</p> <p>Розміщення інформації про об'єкти комунальної власності, що підлягають передачі в оренду та приватизації, на телебаченні, офіційному вебсайті міської ради, у засобах масової інформації та спеціалізованих Інтернет – ресурсах.</p> <p>Вирішення питання щодо подальшого використання будівлі (вул. Шевченка, 13), яка передана в оренду на пільгових умовах.</p> <p>Укладання договорів оренди комунального майна.</p> <p>Укладання договорів з оператором електронного майданчику про організацію та проведення земельних торгів у формі електронних аукціонів з використанням електронної торгової системи ProZorro.Продажі.</p> <p>Проведення робіт з аерофотознімання та виготовлення ортофотопланів на територію м. Чернігова.</p> <p>Проведення роботи щодо визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам порушниками земельного законодавства.</p>

Відповідальні виконавці: фонд комунального майна Чернігівської міської ради, управління земельних ресурсів Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.8. Діяльність підприємств комунальної форми власності

Головна мета на 2024 рік – ефективне функціонування комунальних підприємств міської ради, забезпечення надання якісних послуг для задоволення потреб споживачів, подолання наслідків повномасштабного російського вторгнення на територію України та активних бойових дій на території м. Чернігова

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств комунальної форми власності в умовах воєнного стану та зменшення негативного впливу на їх діяльність у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням.</p> <p>Посилення фінансового контролю за діяльністю комунальних підприємств у частині виконання затверджених показників фінансових планів на 2024 рік, раціонального планування та використання кадрових, майнових, матеріальних і фінансових ресурсів.</p> <p>Зростання прибутковості комунальних підприємств за рахунок збільшення обсягів виконання планових робіт та підвищення якості послуг, які надаються комунальними підприємствами.</p> <p>Оптимізація фінансової підтримки з міського бюджету на утримання комерційних комунальних підприємств міської ради, зумовленої, зокрема, недоцільністю перегляду окремих цін / тарифів через</p>	<p>Забезпечення обов'язкового фінансового планування на підприємствах.</p> <p>Здійснення щоквартального моніторингу виконання фінансових планів.</p> <p>Контроль за якістю виконаних робіт та наданих послуг комунальними підприємствами міської ради.</p> <p>Приведення тарифів на житлово-комунальні та інші послуги, що надаються комунальними підприємствами міста до економічно обґрунтованого рівня відповідно до чинного законодавства.</p> <p>Впровадження енергоефективних заходів і підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, пошук альтернативних джерел енергозабезпечення, та диверсифікації джерел постачання енергетичних ресурсів.</p> <p>Проведення щоквартального аналізу показників ефективності роботи комунальних підприємств, у т. ч. рівня витрат на здійснення капітальних інвестицій.</p>

<p>зменшення платоспроможності споживачів в умовах воєнного стану. Забезпечення надходжень до бюджетів усіх рівнів за результатами діяльності підприємств.</p>	<p>Залучення фінансової допомоги з боку міжнародних організацій та інших джерел.</p>
--	--

Відповідальні виконавці: комунальні підприємства Чернігівської міської ради, структурні підрозділи Чернігівської міської ради, які здійснюють координацію діяльності комунальних підприємств, управління економічного розвитку міста Чернігівської міської ради.

2.9. Транспорт і зв'язок

Головна мета на 2024 рік – забезпечення надійності та комфортності міських пасажироперевезень громадським транспортом з наданням пріоритету екологічним видам транспорту, а також забезпечення мобільності пересування пасажирів з обмеженими фізичними можливостями, запровадження єдиного електронного квитка в усіх видах громадського транспорту

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Розвиток якісної і доступної транспортної інфраструктури, у т. ч. екологічно чистих видів транспорту. Оновлення рухомого складу міського громадського транспорту загального користування. Удосконалення міської маршрутної мережі громадського транспорту загального користування з пріоритетом електротранспорту. Впровадження єдиного електронного квитка з великим тарифним меню.</p>	<p>Продовження роботи з відновлення пошкодженої внаслідок бойових дій транспортної інфраструктури – контактної тролейбусної мережі, повітряної лінії, зупинкових комплексів. Капітальний ремонт тролейбусної контактної мережі із заміною залізобетонних опор, контактного дроту та всіх спецчастин. Заміна кабельних ліній мережі 10 кВ тролейбусного енергогосподарства. Капітальний ремонт та реконструкція обладнання тягових підстанцій тролейбусного енергогосподарства. Оновлення спецавтотранспорту та обладнання для обслуговування тролейбусної інфраструктури.</p>

	<p>Відновлення технологічних споруд для забезпечення тролейбусного руху.</p> <p>Обладнання зупинок громадського транспорту, у тому числі табло прогнозування часу прибуття транспорту.</p> <p>Оновлення рухомого складу комунального підприємства «Чернігівське тролейбусне управління» Чернігівської міської ради шляхом придбання енергоефективних низькопідлогових тролейбусів.</p> <p>Капітальний ремонт тролейбусів.</p> <p>Підготовка та перепідготовка водіїв з урахуванням особливостей керування новим рухомим складом.</p> <p>Оновлення рухомого складу автотранспорту з переходом на автобуси, пристосовані для перевезення осіб з обмеженими можливостями.</p> <p>Внесення змін до автобусних маршрутів для покращення якості надання послуг пасажирських перевезень.</p> <p>Запровадження пересадкової моделі на всі види транспорту, які працюють на міських маршрутах загального користування.</p>
--	---

2.10. Підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика

Головна мета на 2024 рік – реалізація державної політики з питань сім'ї, дітей, молоді та гендерної рівності, забезпечення соціального захисту дітей, підтримка сімей, які взяли на виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Своєчасне виявлення сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, вивчення потреб, планування та визначення методів допомоги, надання соціальних послуг, забезпечення, за необхідності, соціального супроводу.</p> <p>Своєчасне виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.</p> <p>Організація та проведення роботи із соціально незахищеними категоріями сімей та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.</p> <p>Підвищення престижу сім'ї, популяризація сімейних цінностей та родинних традицій.</p> <p>Запобігання потраплянню дітей у складні життєві обставини.</p> <p>Сприяння подоланню складних життєвих обставин та мінімізації їх негативних наслідків.</p> <p>Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Попередження випадків насильства в сім'ї відносно дітей.</p> <p>Забезпечення на території громади реалізації державної політики з запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, жорстокому поводженню з дітьми, вчинення ними правопорушень, профілактики соціального сирітства.</p>	<p>Проведення профілактичних рейдів, вилучення дітей із сімей у разі загрози їх життю чи здоров'ю.</p> <p>Залучення фінансової, технічної та гуманітарної допомоги сім'ям, дітям та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.</p> <p>Звернення до суду щодо позбавлення батьків батьківських прав.</p> <p>Забезпечення своєчасного надання дитині-сироті, дитині, позбавленій батьківського піклування, відповідного статусу.</p> <p>Здійснення першочергового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян (усиновлення, опіка та піклування, прийомні сім'ї і дитячі будинки сімейного типу).</p> <p>Забезпечення контролю за умовами проживання, утримання дітей у сім'ях усиновлювачів, опікунів, дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях.</p> <p>Захист житлових і майнових прав дітей.</p> <p>Вжиття відповідних заходів щодо відібрання дітей від батьків без позбавлення батьківських прав.</p> <p>Участь у судових засіданнях з метою захисту прав та інтересів дітей.</p> <p>Забезпечення функціонування у місті системи сімей патронатних вихователів.</p>

Відповідальні виконавці: управління (служба) у справах дітей Чернігівської міської ради, управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, Чернігівський міський центр соціальних служб.

2.11. Зайнятість населення та ринок праці

Головна мета на 2024 рік – сприяння зайнятості населення, забезпечення додержання вимог чинного законодавства про працю суб'єктами господарювання міста, реалізація заходів державної підтримки суб'єктів господарювання для збільшення кількості робочих місць

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Відновлення та розвиток ринку праці, підвищення рівня зайнятості населення.</p> <p>Залучення незайнятого населення до трудової діяльності.</p> <p>Орієнтація системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, у т. ч. і безробітних громадян, на потреби підприємств міста.</p> <p>Забезпечення дієвого контролю щодо додержання вимог законодавства з питань оплати праці та трудових відносин.</p>	<p>Організація проведення громадських та інших робіт тимчасового характеру, в тому числі для усунення наслідків російської збройної агресії.</p> <p>Застосування елементів дуальної форми навчання у закладах професійної освіти та професійної підготовки кадрів безпосередньо на виробництві.</p> <p>Організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних з урахуванням поточної та перспективної потреби ринку праці.</p> <p>Проведення поглиблених профконсультацій із застосуванням профдіагностичних методик та направлення на навчання з підвищення професійного рівня або за професіями, що сприяють самостійній зайнятості населення у сфері малого бізнесу.</p> <p>Організація проведення ярмарків вакансій професій.</p> <p>Реалізація заходів державної підтримки суб'єктів господарювання для збільшення кількості робочих місць.</p>

Відповідальні виконавці: Чернігівська філія Чернігівського обласного центру зайнятості, департамент соціальної політики Чернігівської міської ради, управління освіти Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.12. Соціальний захист та соціальне забезпечення населення, у тому числі внутрішньо переміщених осіб. Компенсація за пошкоджене майно

Головна мета на 2024 рік – реалізація конституційних прав та гарантій громадян на соціальний захист. Забезпечення виконання вимог чинного законодавства України щодо надання компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Забезпечення соціального захисту населення міста, у тому числі внутрішньо переміщених осіб.</p> <p>Забезпечення реалізації загальнодержавної політики соціального захисту населення та соціальної підтримки окремих категорій громадян.</p> <p>Забезпечення оперативного реагування на виникнення елементів соціальної кризи.</p> <p>Вивчення потреб соціально вразливих категорій громадян.</p> <p>Контроль якості надання соціальних послуг.</p>	<p>Оперативне нарахування та виплата усіх видів соціальної допомоги, допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам.</p> <p>Вчасне проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо змін у законодавстві України та можливості отримання соціальних послуг.</p> <p>Виявлення громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, хворих (з-поміж числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності), які не здатні до самообслуговування та/або потребують постійної сторонньої допомоги, та інших осіб, що мають право на надання соціальних послуг у Чернігівському міському територіальному центрі соціального обслуговування.</p> <p>Обстеження матеріально-побутових умов підопічних Чернігівського міського територіального центру соціального обслуговування для визначення (оцінювання) їх індивідуальних потреб у наданні соціальних послуг.</p>

<p>Забезпечення виконання вимог чинного законодавства України щодо надання компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, а також компенсації для відновлення окремих категорій об'єктів нерухомого майна, пошкоджених внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, з використанням електронної публічної послуги «Відновлення».</p>	<p>Бесіда-анкетування підопічних Чернігівського міського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Чернігівської міської ради щодо якості отриманих послуг.</p> <p>Забезпечення та організація ведення Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України та внесення відомостей до Реєстру.</p> <p>Забезпечення роботи комісії з розгляду питань щодо надання компенсації за пошкоджені об'єкти нерухомого майна.</p> <p>Встановлення наявності / відсутності права та підстав для надання компенсації та пріоритетного права на отримання компенсації відповідно до чинного законодавства України.</p> <p>Організація проведення обстеження пошкоджених об'єктів</p>
---	--

Відповідальні виконавці: департамент соціальної політики Чернігівської міської ради, відділ організації роботи з питань компенсації за пошкоджене та знищене нерухоме майно Чернігівської міської ради, управління адміністративних послуг Чернігівської міської ради, Чернігівський міський територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.13. Охорона здоров'я та демографічна ситуація

Головна мета на 2024 рік – забезпечення населення територіальної громади доступною та якісною медичною допомогою, підвищення ефективності використання ресурсів охорони здоров'я

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Вжиття додаткових заходів організації системи надання медичної допомоги в закладах охорони здоров'я Чернігівської міської ради в особливий період.</p> <p>Створення безпечних умов перебування у закладах охорони здоров'я.</p> <p>Надання якісної медичної допомоги населенню міста.</p> <p>Посилення профілактичної спрямованості для запобігання виникнення та розповсюдження серед населення соціально-значущих та інфекційних хвороб.</p> <p>Популяризація здорового способу життя.</p>	<p>Покращення інфраструктури закладів охорони здоров'я.</p> <p>Впровадження нових форм та методик надання медичної допомоги, залучення додаткових джерел фінансування.</p> <p>Збереження кадрового потенціалу та підвищення кваліфікації лікарів і середнього медичного персоналу.</p> <p>Підвищення ефективності процесу управління та заходів безпеки з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану.</p> <p>Проведення капітальних і поточних ремонтів з відновлення будівель та приміщень закладів охорони здоров'я Чернігівської міської ради, облаштування споруд цивільного захисту.</p> <p>Забезпечення виконання заходів стратегічного плану розвитку Чернігівського госпітального округу.</p> <p>Придбання сучасного медичного обладнання для забезпечення лікувально-діагностичного процесу на сучасному рівні.</p> <p>Оновлення санітарного автотранспорту.</p> <p>Удосконалення роботи медичних інформаційних систем для забезпечення надання медичної допомоги за Програмою медичних гарантій відповідно до підписаних пакетів надання медичної допомоги.</p> <p>Забезпечення належного рівня надання первинної медичної допомоги</p>

	<p>та спеціалізованих видів медичної допомоги у закладах охорони здоров'я.</p> <p>Подальший розвиток реабілітаційної допомоги.</p> <p>Надання паліативної допомоги.</p> <p>Надання послуг ментального здоров'я.</p> <p>Профілактика та забезпечення раннього виявлення захворювань.</p> <p>Виконання плану профілактичних щеплень у відповідності до нормативних документів і потреб населення.</p> <p>Проведення систематичної роз'яснювальної роботи серед населення щодо попередження розповсюдження інфекційних хвороб, важливості вакцинації проти керованих інфекційних захворювань.</p> <p>Проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо здорового способу життя та попередження соціально-значущих хвороб.</p>
--	---

Відповідальні виконавці: управління охорони здоров'я Чернігівської міської ради, комунальні некомерційні підприємства Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби).

2.14. Освіта

Головна мета на 2024 рік – створення безпечного середовища в закладах освіти, забезпечення доступності, безперервності та підвищення якості освіти

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Забезпечення рівного доступу до якісної освіти.</p> <p>Створення безпечних умов для учасників освітнього процесу.</p> <p>Розвиток інклюзивного середовища в закладах освіти.</p>	<p>Збереження та розвиток мережі закладів дошкільної освіти.</p> <p>Створення оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, ресурсна підтримка інноваційних закладів.</p>

<p>Модернізація матеріально-технічного забезпечення закладів освіти.</p> <p>Впровадження психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу освітнього процесу.</p> <p>Розвиток якісної професійної (професійно-технічної) освіти.</p>	<p>Розбудова старшої профільної школи.</p> <p>Забезпечення умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів учнів.</p> <p>Забезпечення рівного доступу дітей та учнів до закладів позашкільної освіти, які надають додаткову освіту, спрямовану на здобуття знань, умінь і навичок за інтересами, а також розвивають потреби особистості у творчій самореалізації та організації змістовного дозвілля.</p> <p>Впровадження нових освітніх технологій організації освітнього процесу з підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів.</p> <p>Фінансування заходів щодо виявлення та підтримки обдарованих дітей і молоді.</p> <p>Облаштування та введення в експлуатацію фонду захисних споруд найпростіших укриттів відповідно до чинних стандартів, правил та норм, з огляду на наявну загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу.</p> <p>Реалізація інклюзивного навчання у закладах освіти, системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу та корекційно-розвиткових занять для дітей з інвалідністю та їх батьків.</p> <p>Забезпечення подальшого вдосконалення та розвитку матеріально-технічної бази закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти.</p> <p>Проведення робіт з ремонту пошкоджених унаслідок російської збройної агресії закладів освіти.</p>
---	--

	<p>Проведення заходів з енергозбереження в закладах освіти.</p> <p>Впровадження інформатизації освітнього процесу, розвиток дистанційної освіти.</p> <p>Проведення в закладах освіти заходів, спрямованих на збереження та зміцнення психічного здоров'я учасників освітнього процесу.</p> <p>Реалізація заходів щодо соціально-психологічної підтримки учасників освітнього процесу, які постраждали внаслідок воєнних дій.</p> <p>Впровадження елементів дуальної форми навчання в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.</p> <p>Продовження освітнього процесу в створених навчально-практичних центрах сучасної професійної освіти на базі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.</p>
--	--

Відповідальні виконавці: управління освіти Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), заклади дошкільної, загальної середньої та професійно-технічної освіти.

2.15. Культурний простір та збереження культурної спадщини. Туризм

Головна мета на 2024 рік – формування сучасних культурних локацій міста та дозвілля населення, розвиток мистецько-просвітницьких хабів, очищення топономічного та меморіального простору, максимальне задоволення туристичних потреб мешканців та гостей міста, підвищення якості та розширення асортименту туристичних послуг м. Чернігова

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Відновлення закладів культури Чернігівської міської ради, що постраждали внаслідок військової агресії.</p> <p>Розвиток мистецьких шкіл.</p>	<p>Моніторинг об'єктів культурної спадщини Чернігівської міської територіальної громади.</p> <p>Проведення відновлювальних робіт пошкоджених під час бойових дій закладів сфери культури.</p>

<p>Організація мистецьких заходів, спрямованих на психологічну реабілітацію.</p> <p>Модернізація Чернігівської міської комунальної централізованої бібліотечної системи.</p> <p>Організація дозвілля громадян.</p> <p>Співпраця зі світовими інституціями у частині захисту культурного надбання та його очищення від проросійського змісту та маркерів.</p> <p>Удосконалення та усучаснення туристичної системи навігації Чернігова.</p> <p>Розширення варіантності презентаційної сувенірної продукції.</p> <p>Робота над розробкою Стратегії промоції міста та контент планів.</p> <p>Наповнення інформацією про місто електронних інформаційних площин України та світу.</p> <p>Створення системи нових туристичних маршрутів містом, апробація та організація промотурів.</p> <p>Робота над стандартом гостинності в Чернігові.</p> <p>Реалізація дизайн концепту «Музею міста Чернігова».</p>	<p>Забезпечення закладів культури альтернативними видами електроенергії.</p> <p>Проведення капітальних та поточних ремонтів, термомодернізації будівель закладів мистецької освіти (комунальний заклад позашкільної мистецької освіти Чернігівська музична школа № 1 ім. С. Вільконського Чернігівської міської ради, комунальний заклад позашкільної мистецької освіти Чернігівська музична школа № 2 ім. Є. Богословського Чернігівської міської ради, комунальний заклад позашкільної мистецької освіти Чернігівська міська школа мистецтв ім. Л. Боднарука Чернігівської міської ради).</p> <p>Доповнення навчальних програм класів, у т.ч. інклюзивної освіти, сучасними затребуваними предметами.</p> <p>Робота бібліотек міста у форматі «Бібліотек сімейного читання».</p> <p>Облаштування культурно-мистецьких та просвітницьких хабів на базі комунальних закладів культури (вул. Незалежності, 14-А, вул. Шевченка, 44).</p> <p>Проведення експертної роботи з відповідності топономічного простору м. Чернігова чинному законодавству.</p> <p>Моніторинг і ремонтні роботи з заміни вказівників та QR-кодів, доповнення вказівників шрифтом Брайля.</p> <p>Розробка нових зразків сувенірної продукції.</p> <p>Наповнення актуальною інформацією та відомостями туристичного сайту міста.</p> <p>Випуск нових відео блоків «Відкривай Чернігів».</p>
---	--

	<p>Запуск шостої школи Амбасадорів та четвертої Творчої майстерні казок.</p> <p>Визначення тематики маршрутів, обговорення локацій, текстова підготовка, дизайнерське оформлення туристичних маршрутів та їх апробація і популяризація.</p> <p>Напрацювання пішого та велосипедного маршрутів суміжними громадами та областю.</p> <p>Наповнення простору та дизайну «Музею міста Чернігова» із залученням фахівців із різноманітних сфер: науковців, музеалістів та просторових дизайнерів.</p>
--	---

Відповідальні виконавці: управління культури та туризму Чернігівської міської ради, управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), мистецькі школи Чернігівської міської ради.

2.16. Фізична культура і спорт

Головна мета на 2024 рік – створення умов для популяризації рухової активності, здорового способу життя серед мешканців міста та розвиток видів спорту

Основні завдання:	Заходи з реалізації основних завдань:
<p>Відновлення пошкоджених об'єктів спортивної інфраструктури міста.</p> <p>Підвищення рівня та популяризація фізичної активності мешканців міста.</p> <p>Організація фізкультурно-масових заходів з метою популяризації здорового способу життя.</p> <p>Приведення матеріально-технічної бази закладів фізкультури та спорту до сучасних потреб молоді.</p>	<p>Реконструкція бази «Освіта» з веслування на байдарках і каное КПНЗ «ДЮСШ «Україна» Чернігівської міської ради, вул. 1-ша Набережна, 41А.</p> <p>Будівництво футбольного поля КПНЗ «СДЮШОР з футболу «Десна» (стадіон «Локомотив» вул. Жабинського, 19).</p> <p>Проведення капітального ремонту КНП «Центр спортивної боротьби» Чернігівської міської ради, вул. Музейна, 4Б.</p> <p>Проведення загальноміських спортивно-масових заходів з</p>

Створення та розвиток спортивної інфраструктури для занять фізичною культурою і спортом.	олімпійських та неолімпійських видів спорту, навчально-тренувальних зборів з олімпійських та неолімпійських видів спорту, заходів міського центру «Спорт для всіх». Забезпечення сучасним інвентарем та обладнанням дитячо-юнацькі спортивні школи міста
--	---

Відповідальні виконавці: управління у справах сім'ї, молоді та спорту Чернігівської міської ради, міський Центр фізичного здоров'я «Спорт для всіх», управління капітального будівництва Чернігівської міської ради, управління житлово-комунального господарства Чернігівської міської ради, інші управління та відділи Чернігівської міської ради (за потреби), дитячо-юнацькі спортивні школи.

3. Джерела фінансування Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік. Бюджетно-фінансова політика

Фінансування заходів Програми здійснюється за рахунок коштів державного, обласного бюджетів, бюджету Чернігівської міської територіальної громади, у тому числі у рамках фінансування міських цільових програм, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Бюджетно-фінансова політика

Основні завдання:

1. Максимально ефективно використання фінансового ресурсу Чернігівської міської територіальної громади для забезпечення життєдіяльності громади з урахуванням цілей та пріоритетів, зумовлених воєнним станом.

Заходи з реалізації основних завдань:

1. Планування видатків в межах наявного фінансового ресурсу з урахуванням концентрації ресурсів на першочергових діях та заходах, які необхідно вжити для виконання покладених функцій, у тому числі для подолання наслідків російської військової агресії, продовження забезпечення заходів територіальної оборони та підтримки обороноздатності держави;

2. Вжиття заходів з наповнення дохідної частини бюджету Чернігівської міської територіальної громади та економії бюджетних коштів;

3. Визначення оптимальної кількості бюджетних установ і закладів, а також штатної чисельності їх працівників, необхідних для ефективного та якісного надання комплексу відповідних послуг і оперативного вирішення проблемних питань;

4. Залучення додаткового фінансового ресурсу, у тому числі з державного бюджету, місцевих бюджетів, інших джерел фінансування.

4. Додатки

Додаток 1
до Програми економічного і соціального
розвитку Чернігівської міської
територіальної громади на 2024 рік

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ економічного і соціального розвитку територіальної громади на 2024 рік

Показник	Один. виміру	2022 р. факт	2023 р. очікуване	2024 р. прогноз
Середньорічна чисельність наявного населення – всього (за інформацією, яка міститься в реєстрі територіальної громади міста)	тис. осіб	276,0	275,1	274,7
Кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб	осіб	7 898	12 055	14 555
Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, зайнятих економічною діяльністю	грн	11 704	13 852	16 083
Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	одиниць	90	75	80
Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення	одиниць	5	5	5
Кількість фізичних осіб підприємців	осіб	16 543	17 122	17 464
Надходження від діяльності суб'єктів малого підприємництва (юридичних і фізичних осіб) до бюджету територіальної громади	тис. грн	527 114,3	648 100,0	764 700,0
Надходження від діяльності суб'єктів середнього підприємництва до бюджету територіальної громади	тис. грн	211 279,9	249 500,0	279 400,0

Показник	Один. виміру	2022 р. факт	2023 р. очікуване	2024 р. прогноз
Кількість осіб, що перебувають в трудових відносинах з суб'єктами малого та середнього підприємництва	осіб	32 488	41 178	42 520
Кількість безробітних громадян	осіб	1 741	1 610	1 540
Введення в експлуатацію житла	тис. кв. м	59,2	54,1	60,4
Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) малими та середніми підприємствами (згідно з податковими даними)	млн грн	16 718,2	22 570,0	25 250,0
Кількість перевезених пасажирів автомобільним та електротранспортом	млн осіб	24,8	38,5	40,4
Забезпеченість населення соціальною інфраструктурою:				
лікарняними закладами на 10 тис. жителів	ліжок	43,5	40,6	40,6
амбулаторно-поліклінічними закладами на 1 мешканця	відвід. за рік	3,4	3,6	3,6
лікарями на 10 тис. мешканців	осіб	28,2	28,5	28,5
Охоплення дітей дошкільного віку (від трьох до шести (семи) років) всіма формами дошкільної освіти	%	100	100	100
Охоплення дітей позашкільною освітою (у % до кількості дітей шкільного віку)	%	65	66	66
Кількість загальноосвітніх навчальних закладів	одиниць	31	31	31

Показник	Один. виміру	2022 р. факт	2023 р. очікуване	2024 р. прогноз
Кількість учнів 1-х класів	осіб	2 925	2 248	2 294
Кількість учнів 9-х класів	осіб	2 695	2 621	2 813
Кількість учнів 11-х класів	осіб	1 660	1 504	1 316
Кількість закладів культури територіальної громади	одиниць	9	10	10
Кількість публічних бібліотечних просторів територіальної громади	одиниць	13	13	14

Примітка: у зв'язку з призупиненням формування та оприлюднення статистичної інформації, в додатку наведено аналітичні показники відповідно до відомостей Головного управління ДПС у Чернігівській області, Чернігівської філії Чернігівського обласного центру зайнятості та інформації структурних підрозділів Чернігівської міської ради, макроекономічних прогнозів Міністерства економіки України, Національного банку України.

Додаток 2
до Програми економічного і соціального
розвитку Чернігівської міської
територіальної громади на 2024 рік

Перелік міських цільових програм, які передбачається фінансувати у 2024 році
за наявності фінансової можливості

№ з/ п	Назва програми	Дата та номер рішення
1.	Програма підготовки територіальної оборони та підготовки населення м. Чернігова до участі в русі національного спротиву на 2022 – 2025 роки	рішення міської ради від 01.06.2023 № 32/VIII-2
2.	Програма придбання у комунальну власність територіальної громади міста Чернігова житла для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам на 2021-2024 роки	рішення міської ради від 30.09.2021 № 11/VIII-7
3.	Програма надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям міста Чернігова на 2019-2024 роки	рішення міської ради від 29.11.2018 № 36/VII-17
4.	Програма розвитку земельних відносин на території міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-21
5.	Програма підтримки малого та середнього підприємництва у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-23
6.	Програма розвитку інженерно-транспортної інфраструктури приватного сектору міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-13
7.	Програма «Безпечне місто Чернігів» на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-11
8.	Програма сприяння діяльності вуличних комітетів у Деснянському та Новозаводському районах міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-10
9.	Програма поліпшення екологічного стану міста Чернігова на 2021 – 2025 роки (в галузі житлово-комунального господарства)	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-9

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
10.	Комплексна цільова Програма розвитку житлово-комунального господарства міста Чернігова на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-14
11.	Програма «Безпечний заклад освіти» на 2021-2024 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-16
12.	Програма трансформації мережі закладів загальної середньої освіти міста на 2021-2024 роки	рішення міської ради від 25.02.2021 № 5/VIII-1
13.	Програма розвитку туризму та промоції міста Чернігова на 2022-2026 роки	рішення міської ради від 26.08.2021 № 10/VIII-10
14.	Міська цільова програма з охорони та збереження пам'яток культурної спадщини м. Чернігова на 2022-2026 роки	рішення міської ради від 26.08.2021 № 10/VIII-12
15.	Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Міський Палац культури імені В'ячеслава Радченка» Чернігівської міської ради на 2022-2024 роки	рішення міської ради від 26.08.2021 № 10/VIII-15
16.	Програма сприяння створенню ОСББ та підтримки будинків ОСББ та ЖБК на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-12
17.	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців міста Чернігова) на залізничному транспорті приміського сполучення на 2022-2024 роки	рішення міської ради від 30.09.2021 № 11/VIII-4
18.	Програма розвитку, підтримки комунальних закладів охорони здоров'я та надання медичних послуг понад обсяг, передбачений програмою державних гарантій медичного обслуговування населення міста Чернігова, на 2022–2025 роки	рішення міської ради від 30.09.2021 № 11/VIII-5
19.	Програма реалізації громадського бюджету (бюджету участі) у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 24.12.2020 № 3/VIII-4
20.	Програма утримання та технічного обслуговування житлового фонду соціального призначення, фонду житла для тимчасового	рішення міської ради від 30.09.2021 № 11/VIII-6

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
	проживання та службового житла (дитячих будинків сімейного типу) у місті Чернігові на 2021-2025 роки	
21.	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян в міському електро- та автомобільному транспорті загального користування на 2022-2024 роки	рішення міської ради від 30.09.2021 № 11/VIII-3 рішення міської ради від 23.12.2021 №15/VIII-1
22.	Програма розвитку освіти міста Чернігова на 2022-2024 роки	рішення міської ради від 28.10.2021 № 12/VIII-1
23.	Програма з охорони життя людей на водних об'єктах у місті Чернігові на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 01.12.2020 № 2/VIII-19
24.	Програма підвищення енергоефективності в бюджетних установах м. Чернігова на 2017-2027 роки	рішення міської ради від 26.01.2017 №15/VII - 3
25.	Програма надання послуги тимчасового перебування в лікарні дітей, що залишилися без батьківського піклування, дітей, залишених у пологовому будинку, та санітарної обробки житлового приміщення, право власності на яке або право користування яким мають діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, на 2022-2025 роки	рішення міської ради від 28.10.2021 № 12/VIII-2
26.	Програма надання поворотної фінансової допомоги (резервних коштів), що виплачується патронатним вихователям до моменту отримання державної соціальної допомоги на 2021-2025 роки	рішення міської ради від 28.10.2021 № 12/VIII-3
27.	Програма розвитку громадського транспорту загального користування м. Чернігова на 2022-2024 роки	рішення міської ради від 25.11.2021 № 13/VIII-2
28.	Комплексна програма культурного простору Чернігівської міської територіальної громади на 2023-2027 роки	рішення міської ради від 30.11.2022 № 24/VIII-19

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
29.	Програма молодіжного житлового кредитування в місті Чернігові на 2023-2027 роки	рішення міської ради від 30.11.2022 № 24/VIII-17
30.	Програма державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря агломерації «Чернігів» на 2022-2026 роки	рішення міської ради від 30.11.2022 № 24/VIII-8
31.	Програма зміцнення і розвитку міжнародних зв'язків на 2022 – 2026 роки у новій редакції	рішення міської ради від 30.11.2022 № 24/VIII-4
32.	Програма «Утримання та забезпечення діяльності Чернігівського міського центру соціальних служб на 2024-2028»	рішення міської ради від 31.07.2023 № 33/VIII-28
33.	Програма поліпшення матеріально-технічної бази закладів освіти м. Чернігова на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -14
34.	Програма поліпшення гігієнічних умов у закладах освіти м. Чернігова на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -15
35.	Програма модернізації їдалень та харчоблоків у закладах освіти м. Чернігова на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -13
36.	Програма розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, попередження дитячої бездоглядності та безпритульності, соціальної підтримки сімей з дітьми у місті Чернігові на 2024-2028 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -17
37.	Комплексна цільова програма «Місто Чернігів – дружне до сім'ї та дітей» на 2024-2028 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -22
38.	Програма соціальної підтримки населення у м. Чернігові на 2024 - 2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -3
39.	Програма надання одноразової матеріальної допомоги членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України на 2024 - 2025 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -4

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
40.	Програма надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям міста Чернігова на 2024-2028 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -18
41.	Програми підтримки громадських організацій міста Чернігова на 2024 рік	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -19
42.	Програма «Молодь міста Чернігова» на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -20
43.	Міська Програма розвитку фізичної культури та спорту у м. Чернігові на 2024-2028 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -21
44.	Програма заходів з відзначення державних та професійних свят, ювілейних дат, заохочення за заслуги перед містом Черніговом, здійснення представницьких та інших заходів на 2024 – 2028 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -26
45.	Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Муніципальна варта» Чернігівської міської ради на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -27
46.	Програма взаємодії регіонального сервісного центру ГСЦ МВС в Чернігівській області (філія ГСЦ МВС) з Чернігівською міською радою в сфері надання адміністративних послуг населенню на 2023 - 2024 роки	рішення міської ради від 31.07.2023 року № 33/VIII -42
47.	Програма з інформаційного забезпечення населення телевізійним та інформаційним продуктом комунального підприємства «Телерадіоагентство «Новий Чернігів» Чернігівської міської ради на 2021 - 2024 роки	рішення міської ради від 13.09.2023 року № 34/VIII -20
48.	Програма висвітлення діяльності органів місцевого самоврядування міста Чернігова та використання соціальної реклами для інформування громадськості та профілактики негативних явищ у суспільстві на 2024-2026 роки	рішення міської ради від 01.11.2023 року № 35/VIII -7

№ з/п	Назва програми	Дата та номер рішення
49.	Програма забезпечення діяльності та виконання доручень виборців депутатами Чернігівської міської ради на 2024 рік	рішення міської ради від 01.11.2023 року № 35/VIII -9
50.	Програма створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у місті Чернігові на 2021-2025 роки у новій редакції	рішення міської ради від 01.11.2023 року № 35/VIII -11
51.	Програма забезпечення діяльності комунального підприємства «Теплокомуненерго» Чернігівської міської ради на 2022-2025 роки у новій редакції	рішення міської ради від 24.11.2023 року № 36/VIII -1
52.	Програма відновлення та розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2023-2025 роки	рішення виконкому від 15.09.2022 № 383
53.	Програма для забезпечення виконання рішень суду на 2023-2027 роки	рішення виконкому від 03.11.2022 № 532
54.	Програма підтримки народжуваності у місті Чернігові на 2023-2027 роки	рішення виконкому від 03.11.2022 № 546
55.	Програма фінансового забезпечення діяльності Чернігівської міської військової адміністрації Чернігівського району Чернігівської області на 2024 рік	рішення виконкому від 23.11.2023 № 753
56.	Програма шефської допомоги військовим частинам Збройних Сил України, Національної гвардії України, Державної спеціальної служби транспорту та Державної прикордонної служби України, які розташовані на території м. Чернігова, на 2023 - 2024 роки	рішення виконкому від 13.12.2023 № 805
57.	Програма підготовки територіальної оборони та підготовки населення м. Чернігова до участі в русі національного спротиву на 2022-2025 роки	рішення виконкому від 19.12.2023 № 834
58.	Програма містобудівної діяльності у м. Чернігові на 2024-2026 роки	Проект

